

URZĄD STATYSTYCZNY W GDAŃSKU
OŚRODEK EDUKACJI I KAPITAŁU LUDZKIEGO

OBJAŚNIENIA DOTYCZĄCE WYPEŁNIANIA
KWESTIONARIUSZY DO BADANIA
„UCZENIE SIĘ OSÓB DOROSŁYCH”

Gdańsk 2022 r.

CZEŚĆ I.

PRZEPISY OGÓLNE

§ 1

Podstawa prawna badania

Międzynarodowe badanie Uczenie się osób dorosłych (Adult Education Survey) przeprowadzane co 6 lat, jest jednym z elementów systemu tworzącego statystyki dotyczące uczenia się osób dorosłych w Europie. Za kluczowy czynnik rozwoju społeczno-ekonomicznego uważane jest stałe, trwające przez całe życie podnoszenie kwalifikacji i umiejętności. Dlatego zagadnienie uczenia się osób dorosłych zajmowało i zajmuje obecnie znaczącą pozycję w wielu strategiach i programach polityki europejskiej, takich jak strategia Lizbońska, strategia „Europa 2020” i będący ich kontynuacją „Plan działania dla wdrożenia Europejskiego Filaru Praw Socjalnych”.

Podstawą prawną badania Uczenie się osób dorosłych jest Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 2021/861 z dnia 21 maja 2021 r. określające informacje techniczne dotyczące zbioru danych oraz ustanawiające formaty techniczne stosowane do przekazywania informacji dotyczących organizacji badania reprezentacyjnego w dziedzinie „kształcenie i szkolenie” zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700, Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) Nr 2021/859 z dnia 4 lutego 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 przez określenie liczby i nazw zmiennych dla zbioru danych w dziedzinie „kształcenie i szkolenie” oraz Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2022 z dn. 19 listopada 2021 r. (Dz. U. 2021, poz. 2303 z późn. zmianami).

§ 2

Cel badania

Głównym celem badania Uczenie się osób dorosłych jest dostarczenie porównywalnych dla krajów Unii Europejskiej danych dotyczących edukacji osób dorosłych. Zestaw zmiennych obowiązujących w badaniu obejmuje udział osób w wieku 18-69 lat uczestniczących w edukacji formalnej, pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego, w powiązaniu z cechami społeczno-demograficznymi. Dodatkowo badanie ma dostarczyć informacji na temat statusu na rynku pracy oraz znajomości języków obcych.

§ 3

Forma i zakres badania

1. Badanie Uczenie się osób dorosłych prowadzone jest przy zastosowaniu metody reprezentacyjnej. Oznacza to, że wyniki uzyskane na podstawie badania wylosowanej próby uogólnia się na populację generalną.
2. Podmiotami badania są osoby z grupy wiekowej 18-69 lat, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.
3. W losowaniu nie biorą udziału pomieszczenia w obiektach ruchomych i w obiektach zbiorowego zamieszkania oraz pomieszczenia prowizoryczne.

§ 4

Organizacja badania

Pracami związanymi z przygotowaniem i prowadzeniem badania Uczenie się osób dorosłych kieruje Urząd Statystyczny w Gdańsku we współpracy z innymi departamentami GUS. Na terenie województw badanie prowadzą urzędy statystyczne.

§ 5

Termin badania

Badanie Uczenie się osób dorosłych zostanie przeprowadzone w okresie od 01 lutego do 31 marca 2023 roku na terenie całego kraju w wybranych losowo mieszkaniach.

§ 6

Ogólne zasady metodyczne

1. Uczenie się osób dorosłych jest badaniem cyklicznym, dobrowolnym, realizowanym techniką bezpośredniego wywiadu z respondentem. Większość wywiadów realizowana jest metodą CAPI lub CATI (na tabletach).
2. Prowadzone jest przez ankieterów w wylosowanych mieszkaniach, przy użyciu dwóch formularzy:
 - I. **UD-G Uczenie się osób dorosłych, kwestionariusz gospodarstwa domowego**, który przeznaczony jest dla każdego gospodarstwa znajdującego się w wylosowanym mieszkaniu.
 - II. **UD-I Uczenie się osób dorosłych, kwestionariusz indywidualny**, który wypełniany jest dla osoby objętej badaniem, tj. osoby w wieku 18-69 lat.
3. Badanie uznaje się za zrealizowane w danym gospodarstwie domowym, jeżeli zarówno wywiad na podstawie kwestionariusza UD-G jak i przynajmniej jeden UD-I w tym gospodarstwie zostaną przeprowadzone.
4. Odpowiedzi na pytania powinna udzielać osoba, której ankieta dotyczy. Należy unikać przeprowadzania wywiadów zastępczych. Wywiad zastępczy można przeprowadzić w wyjątkowych przypadkach, np. jeśli członkowie gospodarstwa domowego posiadają wiarygodną informację, że respondent nie mógł uczestniczyć w żadnej formie uczenia się z przyczyn obiektywnych, np. z powodu stanu zdrowia. Odpowiedzi na pytania z zakresu kwestionariusza UD-G mogą być udzielane wspólnie przez obecnych członków gospodarstwa domowego. Należy unikać przeprowadzania wywiadu z więcej niż dwoma członkami gospodarstwa domowego. Członkowie jednego gospodarstwa domowego mogą wpływać wzajemnie na swoje decyzje jak również opinie dotyczące uczenia się. Dlatego też w celu uzyskania jak najbardziej obiektywnych wyników, zalecane jest ograniczenie liczby ankietowanych osób w gospodarstwie domowym. W wyjątkowych przypadkach można sporządzić więcej niż dwa formularze UD-I w jednym gospodarstwie domowym, jednak powinno to zostać odpowiednio uzasadnione i opisane w uwagach ankietera. Taka sytuacja może zaistnieć np. w przypadku osób niespokrewnionych lub długo przebywających poza gospodarstwem domowym. Ograniczony kontakt lub słabsze więzi emocjonalne z pozostałymi członkami gospodarstwa domowego mogą ograniczać ich wpływ na decyzje życiowe, w tym aktywność edukacyjną respondenta i jego postawy wobec swojej edukacji.

§ 7

Ogólne zasady realizacji badania

1. Badanie Uczucie się osób dorosłych jest badaniem reprezentacyjnym i może być przeprowadzone tylko w mieszkaniu wylosowanym do badania.
2. Badaniem są objęte wszystkie gospodarstwa domowe zlokalizowane na terenie wylosowanego mieszkania. Mieszkania do badania losowane są z operatu do badań społecznych.
3. Ankieter przychodzący do wylosowanego mieszkania powinien przedstawić się, okazać legitymację upoważniającą do przeprowadzenia badania, powołać się na list Prezesa GUS i uzyskać zgodę na przeprowadzenie wywiadu.
4. Ankieter powinien zapewnić respondentowi, że wszystkie informacje jakich udzieli objęte są tajemnicą statystyczną, do której zobowiązuje GUS ustawa o statystyce publicznej, a wyniki badania będą prezentowane wyłącznie w opracowaniach zbiorczych.
5. Po uzyskaniu zgody respondentów na udział w badaniu należy ustalić, ile gospodarstw domowych mieści się w danym mieszkaniu, wywiad dla każdego gospodarstwa domowego należy przeprowadzić na oddzielnym formularzu UD-G, ponadto zaleca się aby przeprowadzić wywiad z maksymalnie dwoma osobami w wieku 18-69 lat zamieszkującymi w tych gospodarstwach domowych, na oddzielnych formularzach UD-I.
6. Wiek oznacza wiek respondentów w ukończonych latach w dniu ostatnich urodzin przed dniem przeprowadzenia wywiadu. Wiek respondentów można wyliczyć odejmując rok, w którym przeprowadzono badanie (rok 2023) od roku urodzenia respondentów. Wiek respondentów stanowi otrzymana liczba całkowita, jeśli do chwili wywiadu osoba obchodziła już w tym roku swoje urodziny. W przeciwnym przypadku, od otrzymanego wyniku należy odjąć jeden. Na przykład osoba urodzona w roku 1962, dla której w kol. 5 zaznaczono odp. „Tak” ma 61 lat ($2023-1962=61$ lat), natomiast jeśli odpowiedź brzmi „Nie” jej wiek wynosi 60 lat ($2023-1962=61$ i $61-1=60$ lat).
7. Jeżeli gospodarstwo domowe składa się z trzech lub więcej osób w wieku 18-69 lat, należy dokonać losowego wyboru dwóch osób, w celu przeprowadzenia wywiadu indywidualnego. W pierwszej kolejności wywiad powinien być przeprowadzony z osobami w wieku 18-24 lata. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się przeprowadzenie wywiadu z więcej niż dwoma osobami w jednym gospodarstwie domowym (patrz wyjaśnienia w § 6, pkt. 4).
8. Jak najrzadziej powinna być wybierana w kwestionariuszach odpowiedź „brak odpowiedzi/nie wiem” – nie powinna być ona odczytywana respondentom.
9. Jeżeli na formularzu jest mowa o „ostatnich 12 miesiącach”, to należy rozumieć okres 12 miesięcy do dnia przeprowadzania wywiadu.

§ 8

Obowiązek zachowania tajemnicy statystycznej

1. Osoby prowadzące badanie Uczenie się osób dorosłych oraz sprawujące nadzór nad tym badaniem są zobowiązane w myśl art. 54 Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 1995 r. Nr. 88, poz. 439 z późniejszymi zmianami) do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji uzyskanych od badanych gospodarstw domowych.
2. W myśl obowiązujących przepisów wszystkie informacje dotyczące poszczególnych gospodarstw domowych i osób objętych badaniem Uczenie się osób dorosłych, stanowią tajemnicę statystyczną i w związku z tym muszą być odpowiednio zabezpieczone zarówno przez ankieterów, jak i przez urzędy statystyczne.
3. Prawo wglądu do materiałów uzyskiwanych od poszczególnych gospodarstw domowych i osób mają poza ankieterami współpracującymi z tymi członkami gospodarstw domowych, tylko osoby kontrolujące, a także kierownicy odpowiedzialni za badanie, jak również upoważnieni pracownicy Urzędu Statystycznego w Gdańsku.

CZEŚĆ II

SZCZEGÓŁOWE ZASADY DOTYCZĄCE WYPEŁNIANIA UD-G Uczenie się osób dorosłych, kwestionariusz gospodarstwa domowego

Niniejsza instrukcja przeznaczona jest zarówno dla ankieterów realizujących badanie metodą CAPI lub CATI na tabletach, jak i metodą PAPI z wykorzystaniem kwestionariuszy papierowych (patrz oznaczenia fragmentów: [CAPI lub CATI]/[PAPI]; pozostałe zapisy dotyczą obydwu sposobów realizacji badania). Uwaga: w przypadku metody CAPI lub CATI instrukcja sposobu wypełniania poszczególnych pytań jest dostępna na ekranie tabletu po naciśnięciu symbolu „I”.

§ 9

Kwestionariusz gospodarstwa domowego UD-G wypełniany jest oddzielnie dla każdego gospodarstwa domowego w wylosowanym mieszkaniu.

Za **gospodarstwo domowe** uważa się grupę osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się¹. Jeżeli któraś z osób mieszkających razem utrzymuje się oddzielnie, to tworzy odrębne, 1-osobowe gospodarstwo domowe.

¹ Osoby te wspólnie zaspokajają swoje potrzeby żywnościowe i inne podstawowe potrzeby życiowe, co oznacza wnoszenie wkładu lub korzystanie z dochodów gospodarstwa domowego.

Współlokatorzy zajmujący lokal mieszkalny za zasadzie wspólnego użytkowania i dzielący się tylko wydatkami na mieszkanie, ale nie dochodami gospodarstwa domowego, nie są uznawani za część wieloosobowego gospodarstwa domowego zajmującego dany lokal mieszkalny, nawet jeżeli dzielą się pewnymi innymi drugorzędnymi wydatkami gospodarstwa domowego.

Następujące osoby, jeżeli mają udział w **wydatkach gospodarstwa domowego**, należy uważać za członków gospodarstwa domowego:

1. osoby zwykle zamieszkujące, spokrewnione z innymi członkami gospodarstwa domowego;
2. osoby zwykle zamieszkujące, niespokrewnione z innymi członkami gospodarstwa domowego;
3. zamieszkujący lokatorzy, którzy się stołują, lokatorzy, najemcy, którzy nie posiadają prywatnego adresu w innym miejscu oraz których rzeczywisty albo zamierzony okres pobytu wynosi przynajmniej rok.
4. odwiedzający, którzy nie posiadają prywatnego adresu w innym miejscu oraz których rzeczywisty albo zamierzony okres pobytu wynosi przynajmniej rok.
5. służba domowa, pomoce domowe typu „au-pairs”, którzy nie posiadają prywatnego adresu w innym miejscu oraz których rzeczywisty albo zamierzony okres pobytu wynosi przynajmniej rok.
6. osoby zwykle zamieszkujące, ale czasowo nieobecne w mieszkaniu (ze względu na urlop, pracę, naukę lub podobne), którzy nie posiadają prywatnego adresu w innym miejscu oraz których rzeczywisty albo zamierzony okres pobytu poza ww. gospodarstwem domowym jest krótszy niż rok.
7. dzieci wchodzące w skład gospodarstwa domowego, które kształcą się daleko od domu, bez prywatnego adresu w innym miejscu, utrzymujące bliskie związki z ww. gospodarstwem domowym.
8. osoby nieobecne przez długie okresy czasu, ale mające bliskie związki z gospodarstwem domowym, np. osoby pracujące daleko od domu, będące partnerem lub dzieckiem członka ww. gospodarstwa domowego, bez prywatnego adresu w innym miejscu.
9. osoby czasowo nieobecne, osoby w szpitalu, domu opieki, szkole z internatem lub innych instytucjach, posiadające związki finansowe z ww. gospodarstwem domowym, których rzeczywisty albo zamierzony okres pobytu poza ww. gospodarstwem domowym jest krótszy niż rok.

Wydatki gospodarstwa domowego oznaczają wydatki ponoszone przez członków prywatnego gospodarstwa domowego w związku z zaspokajaniem podstawowych potrzeb życiowych. Należą do nich wydatki związane z mieszkaniem (mianowicie czynsz, opłaty i ubezpieczenie mieszkania), a także inne wydatki związane z życiem codziennym, obejmujące takie potrzeby jak żywność, ubrania, produkty higieny osobistej, meble, sprzęt i przybory domowe, dojazdy i pozostały transport, opieka medyczna i ubezpieczenie, kształcenie i szkolenie, rozrywka i zajęcia sportowe oraz wyjazdy na urlop.

Osobę należy uważać za **zwykle zamieszkującego** członka gospodarstwa domowego, jeżeli spędza większą część dnia przeznaczoną na odpoczynek w tym gospodarstwie, szacowaną w okresie ostatniego roku. Osoby tworzące nowe gospodarstwa domowe lub przyłączające się do istniejących gospodarstw należy zwykle uważać za członków w nowym miejscu zamieszkania; podobnie ci członkowie, którzy opuszczają gospodarstwo, aby zamieszkać gdzie indziej, nie powinni być dłużej uważani za członków gospodarstwa, które opuścili.

§ 10

Część adresowa

[PAPI] W prawym górnym rogu kwestionariusza UD-G w pozycji zatytułowanej „Identyfikator mieszkania IDM” należy wpisać 4 – cyfrowy numer IDM znajdujący się w kartotece mieszkań bądź [CAPI lub CATI] zostanie automatycznie wygenerowany przez system do rejestracji danych.

[PAPI] W **poz.01** należy wpisać znajdujące się na kartotece do badania nazwę miejscowości oraz **symbol terytorialny miasta lub gminy** z „Wykazu identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego kraju” Symbol ten składa się z następujących części obejmujących łącznie 7 cyfr:

- pierwszy człon (dwie cyfry) stanowi symbol województwa (symbole od 02 do 32),
- drugi człon (dwie cyfry) jest to symbol powiatu (symbole 01-60) lub miasta na prawach powiatu (symbole 61-99),
- trzeci człon (trzy cyfry) składa się z dwóch części:
 - ⇒ dwucyfrowej, którą stanowią kolejne liczby z przedziału 01-99 nadane gminom (dzielnicom, delegaturom) po ich ułożeniu w kolejności alfabetycznej w powiatach, począwszy od gmin miejskich;
 - ⇒ ostatniej jednocyfrowej, określającej rodzaj jednostki np. gmina miejska lub wiejska (symbole od 1 do 5 oraz 8 i 9).

[PAPI] **Poz.02 – numer mieszkania w województwie z losowania NRM** - należy wpisać numer wylosowanego mieszkania zgodny z kartoteką.

[PAPI] W **poz.03** należy wpisać **liczbę gospodarstw domowych** w wylosowanym do badania mieszkaniu.

[PAPI] **Poz.04 – numer gospodarstwa w mieszkaniu** jest to kolejny numer gospodarstwa domowego w danym mieszkaniu nadany przez ankietera w trakcie przeprowadzania badania.

[PAPI] W **poz.05** należy wpisać 6-cyfrowy **numer rejonu** i 1-cyfrowy **numer obwodu w rejonie** na podstawie wykazu mieszkań wylosowanych do badania.

[PAPI] W **poz.06** należy wpisać dwucyfrowy symbol realizacji ankiety gospodarstwa domowego (według załącznika 1 instrukcji). Uwaga, pozycję tę należy uzupełnić po zakończeniu badania w danym gospodarstwie domowym.

[CAPI lub CATI] Na ekranie należy wybrać wiązkę, w której należy przeprowadzić badanie, a następnie wybrać adres, pod którym będzie prowadzone badanie.

[CAPI lub CATI] Jeśli pod danym adresem nie znajduje się żadne gospodarstwo domowe, nikogo nie zastano w domu albo odmówiono udziału w badaniu, po dodaniu gospodarstwa w zakładce „gospodarstwa”, w zakładce „realizacja” należy wybrać właściwy symbol realizacji ankiety gospodarstwa domowego (mieszkania). Jeśli pod danym adresem znajdują się gospodarstwa domowe, należy je dodać w zakładce „gospodarstwa”. Dla każdego gospodarstwa należy w zakładce „realizacja” wybrać z listy właściwy symbol realizacji ankiety gospodarstwa domowego.

§ 11

Dział 1. Informacje ogólne o poszczególnych członkach gospodarstwa domowego

W tabeli zamieszczonej w tym dziale należy wpisać osoby, będące członkami gospodarstwa domowego.

[CAPI lub CATI] Aby wpisać informacje dotyczące każdego członka gospodarstwa proszę użyć przycisku "dodaj"

1. W **rubryce 1** „Nr osoby” należy wpisać numer osoby będącej członkiem gospodarstwa domowego.
[PAPI] Numer tej osoby powinien zostać przeniesiony do kwestionariusza UD-I (Dział 1 wiersz 04) przeprowadzanego z tą osobą.
2. W **rubryce 2** „Imię” w kolejnych wierszach należy wpisać **imiona** poszczególnych członków gospodarstwa domowego, **jeśli wyrażają na to zgodę**.
3. W **rubryce 3** „Płeć” należy [PAPI] zakreślić/[CAPI lub CATI] wybrać symbol 1 dla mężczyzn lub symbol 2 dla kobiet.
4. W **rubryce 4** „dzień, miesiąc i rok urodzenia” należy [PAPI] wpisać cyframi arabskimi/[CAPI lub CATI] wybrać z listy rok **urodzenia** każdego z członków gospodarstwa domowego (czterocyfrowy symbol roku urodzenia).
5. W **rubryce 5** należy [PAPI] zakreślić/[CAPI lub CATI] wybrać, czy w roku 2023, do chwili przeprowadzenia wywiadu członek gospodarstwa domowego obchodził już urodziny. Dostępne są następujące opcje i symbole odpowiedzi:
TAK=1
NIE=2
6. [PAPI] W **rubryce 6** „wiek” należy wpisać wiek respondenta w latach ukończonych.
Wzór do obliczenia wieku - patrz str. 4 instrukcji.
[CAPI lub CATI] W **rubryce 6** „wiek” wiek wyliczony jest automatycznie.
7. [PAPI] W **rubryce 7** „obywatelstwo” należy wpisać **obywatelstwo**, jakie posiadają członkowie gospodarstwa domowego oraz symbol zgodnie z załącznikiem nr 3 np. PL dla obywatelstwa polskiego. **Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem**, nabyty przez urodzenie lub naturalizację, w drodze deklaracji, wyboru, małżeństwa lub innych sposobów zgodnie z prawodawstwem krajowym. Regulowane jest ustawowo i z tego tytułu wpisywane do urzędowych dokumentów tożsamości

(dowód osobisty, paszport). Osobę posiadającą dwa obywatelstwa lub więcej, przypisuje się tylko do jednego kraju obywatelstwa, które określa się w następującej kolejności ważności: obywatelstwo polskie, a następnie obywatelstwo innego państwa UE. W innych przypadkach (np. podwójnego obywatelstwa przy czym oba państwa należą do Unii, a respondent nie jest obywatelem polskim), ankietowana osoba może wybrać kraj, którego obywatelstwo ma być odnotowane. Kategoria „bezpaństwowiec” odnosi się do osoby, która nie posiada uznanego obywatelstwa kraju.

[CAPI lub CATI] W rubryce 7 „obywatelstwo” należy wybrać odpowiedź ze słownika.

8. [PAPI] W rubryce 8 „kraj urodzenia” należy wpisać **nazwę kraju**, w którym urodził się każdy z członków gospodarstwa domowego oraz symbol zgodnie z załącznikiem nr 3. Kraj urodzenia należy wpisać **zgodnie z aktualnymi granicami państw**, a więc jeśli np. osoba urodziła się we Lwowie, to bez względu na rok jej urodzenia, jako kraj urodzenia należy wpisać Ukraina, a jeżeli w okolicach Wilna – należy wpisać Litwa. W przypadku, jeżeli osoba nie wie, w jakim kraju obecnie leży miejscowość jej urodzenia, należy zapytać o nazwę tej miejscowości oraz dopytać o duże miasto leżące w jej pobliżu oraz zapisać w uwagach nazwę tego miasta. Te informacje umożliwią dokonanie później właściwej symbolizacji kraju urodzenia.

[CAPI lub CATI] W rubryce 8 „kraj urodzenia” należy wybrać odpowiedź ze słownika.

9. W rubryce 9 „okres pobytu w Polsce” należy [PAPI]wpisać/[CAPI lub CATI] **wybrać**, ile lat każdy z członków gospodarstwa domowego przebywa w Polsce. [PAPI] Jeżeli osoba mieszka w Polsce od urodzenia należy wpisać symbol **99**, osobom przebywającym w Polsce do roku czasu z zamiarem pozostania w Polsce przez co najmniej rok, wpisać **00**, a osobom **przebywającym od roku i dłużej** wpisać **dokładną liczbę lat**.

[CAPI lub CATI] W przypadku osób, które zadeklarowały, że mają polskie obywatelstwo oraz urodziły się w Polsce pole "Okres przebywania w Polsce" automatycznie przyjmie wartość "od urodzenia", ale nie blokuje to możliwości zmiany odpowiedzi na inną.

Osobom przebywającym w Polsce do roku czasu należy wybrać opcję „**mniej niż rok z zamiarem pobytu przez co najmniej 1 rok**”, a osobom **przebywającym od roku i dłużej** zaznaczyć **dokładną liczbę lat**.

Przykład: Respondent urodził się we Francji, osiedlił w Polsce 17 lat temu, 5 lat później wyjechał z Polski na 1 rok, wrócił i dwa lata temu był na dwutygodniowym urlopie poza Polską. Dla tej osoby należy wybrać opcję „liczba lat od czasu ustanowienia stałego pobytu w Polsce” i zaznaczyć liczbę **11** – „przebywa w Polsce 11 lat”. W tym przypadku okres pobytu respondenta w Polsce należy liczyć od momentu jego powrotu po jego wyjeździe trwającym rok (lub dłużej).

10. [PAPI] **W rubryce 10** „symbol realizacji ankiety indywidualnej” należy w wierszach dotyczących poszczególnych osób wpisać kod realizacji lub przyczyny braku ankiety indywidualnej wg załącznika nr 2. Jeżeli w gospodarstwie domowym nie ma osób w wieku 18 – 69 lat, to dla takiego kwestionariusza jest wypełniana tylko część adresowa i Dział 1, kolumny „Imię respondenta”, „płeć”, „rok urodzenia i informacja, czy respondent obchodził już w tym roku urodziny” oraz przyczyna braku ankiety UD-I. Pozostałe działy pozostają niewypełnione.

§ 12

Dział 2. Typ gospodarstwa domowego

Należy zaznaczyć jedną z odpowiedzi. Typ odnosi się do osób, które składają się na gospodarstwo domowe. Jeżeli para ma jedno dziecko w wieku 24 lata, które mieszka w innym gospodarstwie domowym, wówczas mamy do czynienia z gospodarstwem typu 4. Kategorie 1-6 odnoszą się tylko do gospodarstw domowych jednopokoleniowych (gospodarstwo jednoosobowe; para bez dzieci) lub dwupokoleniowych (samotny rodzic z dziećmi lub para z dziećmi). Gospodarstwa domowe wielopokoleniowe należy klasyfikować jako „inny rodzaj gospodarstwa domowego” (symbol 7). Wszystkie gospodarstwa domowe o innym składzie niż gospodarstwo domowe jednoosobowe, samotny rodzic z co najmniej jednym dzieckiem lub para z dziećmi lub bez dzieci (nie dające się przyporządkować do kategorii 1-6), należy również klasyfikować jako „inny rodzaj gospodarstwa domowego” (symbol 7), na przykład:

- para (w tym małżeństwo) mieszkająca wspólnie z siostrzeńcem jednego z nich,
- samotny rodzic z dzieckiem, a trzeci członek gospodarstwa domowego to ciotka samotnego rodzica,
- para (w tym małżeństwo) mieszkająca wspólnie z babcią jednego z nich.
- para (w tym małżeństwo) lub samotny rodzic mieszkająca(y) wspólnie ze swoim dzieckiem i jego żoną/mężem (partnerką/partnerem).

„Parę” definiuje się jako parę osób uważanych za partnerów z punktu widzenia ich rzeczywistych ustaleń życiowych w ramach prywatnego gospodarstwa domowego bez względu na to, czy ich związek jest zalegalizowanym (małżeństwo lub zarejestrowany związek partnerski) czy też faktycznym związkiem (konkubinatem). W przypadku związków partnerskich należy uwzględnić fakt ich rejestracji w innym kraju. Termin „dziecko lub dzieci” oznacza syna lub synów, córkę lub córki w gospodarstwie domowym, biologicznych lub przysposobionych, pasierba lub pasierbicy. Pojęcie syn, córka (biologiczni lub przysposobieni) odnosi się do członków rodziny (biologicznych lub przysposobionych) bez względu na wiek czy status partnerstwa lub związku, którzy zamieszkują w gospodarstwie domowym jednego z rodziców. „Przysposobienie” oznacza przyjęcie i traktowanie biologicznego dziecka innych rodziców jako własne, w zakresie przewidzianym przepisami krajowymi, zgodnie z którymi w drodze postępowania sądowego dziecko przysposobione – spokrewnione lub nie z przysposabiającym – nabywa prawa i status biologicznego dziecka urodzonego rodzicom adopcyjnym. „Pasierb lub pasierbica” odnosi się do sytuacji, w której

rodzic przybrany traktuje dziecko swojego partnera/partnerki jako własne, w zakresie przewidzianym przepisami krajowymi, bez przysposobienia go; dzieci z rodzin zastępczych oraz zięć i synowa nie wchodzi w zakres tej kategorii. „Samotny rodzic” to rodzic, który nie mieszka z (zalegalizowanym ani faktycznym) partnerem w tym samym prywatnym gospodarstwie domowym i na którym spoczywa większość codziennych obowiązków w zakresie wychowania dziecka lub dzieci.

§ 13

Dział 3. Przedział miesięcznych dochodów netto gospodarstwa domowego

Zaleca się aby pytanie zadać na sam koniec wywiadu po realizacji ankiet(y) indywidualnych(ej). Należy zaznaczyć jedną z odpowiedzi. Jeżeli respondent odmówi odpowiedzi zaznaczamy symbol 6. Dochód netto odnosi się do kwot, jakie gospodarstwo domowe otrzymuje zazwyczaj po potrąceniu podatku i składek na ubezpieczenie społeczne i emerytalne, a zatem stanowi kwotę dostępną na wydatki konsumpcyjne.

Jeśli został zrealizowany wywiad na kwestionariuszu papierowym lub metodą mieszaną należy wpisać datę przeprowadzenia wywiadu i czas jego trwania.

W wierszu „Możliwość kontaktu telefonicznego” ankieter wpisuje numer/y telefonów respondenta. W wierszu „**Uwagi ankietera**” – ewentualne uwagi do wywiadu.

CZEŚĆ III SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYPEŁNIANIA

UD-I Uczenie się osób dorosłych, kwestionariusz indywidualny

[PAPI] Liczba ankiet indywidualnych UD-I przypisanych do jednego kwestionariusza UD-G powinna być równa liczbie osób, którym wpisano symbol „1” z załącznika nr 2 na tym kwestionariuszu UD-G.

[CAPI lub CATI] Należy wybrać osobę, z którą będzie przeprowadzany wywiad. Przed rozpoczęciem wywiadu indywidualnego należy poprosić o potwierdzenie roku urodzenia respondenta. Jeśli nie zastano danej osoby, odmówiono udziału w badaniu albo wywiad nie mógł być zrealizowany z powodu bariery językowej bądź niepełnosprawności poznawczej lub fizycznej należy wybrać stosowną odpowiedź. Jeśli wywiad zostanie przeprowadzony należy wybrać odpowiedź "wywiad przeprowadzony" i określić sposób jego realizacji (na tablecie, na kwestionariuszu papierowym czy za pomocą wywiadu telefonicznego).

§ 14

Dział 1. Informacje ogólne

[PAPI] Dział 1 ankiety UD-I wypełnia ankieter/[CAPI lub CATI] informacja jest generowana automatycznie na podstawie zapisów w kwestionariuszu gospodarstwa domowego UD-G bez zadawania pytań respondentowi.

1. [PAPI] W punkcie **01** należy wpisać **dwucyfrowy symbol województwa**.
2. [PAPI] W punkcie **02** należy wpisać ośmiocyfrowy symbol NRM + IDM, zgodny z numerem na kwestionariuszu UD-G (4 pierwsze cyfry (NRM) to numer mieszkania w województwie z losowania a 4 ostatnie cyfry (IDM) to nr porządkowy mieszkania).
3. [PAPI] W punkcie **03** należy wpisać **numer gospodarstwa domowego** nadany przez ankietera i wpisany w poz. 04 części adresowej Kwestionariusza gospodarstwa domowego **UD-G**.
4. [PAPI] W punkcie **04 (numer osoby w gospodarstwie)** należy wpisać **numer kolejny**, pod którym osoba odpowiadająca na ankietę UD-I została wpisana w kwestionariuszu gospodarstwa domowego UD-G w dziale 1 rubr.1 (jeżeli jest to numer 1-cyfrowy, należy poprzedzić go zerem).
5. [PAPI] W punkcie **05** należy wpisać **datę (dzień, miesiąc, rok)** w którym przeprowadzono wywiad. **Miesiąc** przeprowadzenia wywiadu to luty lub marzec (**02 lub 03**) roku **2013**.
6. [PAPI] W punkcie **06 (wiek respondenta)** wpisujemy wiek respondenta w latach ukończonych, który musi być zgodny z wiekiem podanym w kwestionariuszu gospodarstwa domowego UD-G, dla danej osoby. **W badaniu indywidualnym biorą udział wyłącznie osoby w wieku 18-69 lat.**

Wzór do obliczenia wieku - patrz str. 4 instrukcji.
7. [PAPI] W punkcie **07** należy zaznaczyć symbol **[CAPI lub CATI] wybrać** stosowny symbol określający formę przeprowadzenia wywiadu. Można łączyć różne formy przeprowadzenia wywiadu, jednak należy określić jedną główną metodę, za pomocą której zebrano największą część danych do formularza.

§ 15

Dział 2. Faktyczny stan cywilny

Pytanie 01. Należy odczytać dostępne odpowiedzi respondentowi, z wyjątkiem odp. „*nie wiem/brak odpowiedzi*”. Należy zaznaczyć jedną odpowiedź. Pytanie dotyczy osób mieszkających z respondentem we wspólnym gospodarstwie domowym. [PAPI] Należy zwrócić uwagę na spójność udzielanych odpowiedzi z informacjami przekazanymi w dziale 2 formularza UD-G, dotyczącymi typu gospodarstwa domowego. Osoby mieszkające z mężem/żoną (partnerem/partnerką) nie mogą należeć do gospodarstwa domowego typu 1, 2 lub 3 (gospodarstwo jednoosobowe lub samotny rodzic z dzieckiem lub dziećmi). Jeśli respondent wybrał odpowiedź, że mieszka bez męża/żony (partnera/partnerki) nie może należeć do typu gospodarstwa domowego 4, 5 lub 6 (para bez dzieci lub z dzieckiem/dziećmi).

§ 16

Dział 3. Wykształcenie

Pytanie 02. Należy zaznaczyć **najwyższy ukończony poziom wykształcenia**.

Przykłady:

Uczeń liceum ogólnokształcącego posiada świadectwo ukończenia 8-letniej szkoły podstawowej lub gimnazjum (odp. „200”), student – średnie zawodowe/branżowe z maturą (odp. „354”) lub średnie ogólnokształcące z maturą (odp. „344”). Uczniom szkół podstawowych oraz osobom, które ze względu na stan zdrowia lub z innych przyczyn nigdy nie uczęszczały do szkoły albo posiadają wykształcenie niepełne podstawowe należy zaznaczyć symbol „000”.

Osoby posiadające świadectwo ukończenia starej szkoły podstawowej lub legitymujące się świadectwem ukończenia 4 klasy zreformowanej szkoły podstawowej, posiadają wykształcenie podstawowe (odp. „100”). Absolwentów nowej szkoły podstawowej, w tym szkoły podstawowej dla dorosłych, należy zaklasyfikować na poziomie posiadanego wykształcenia określonego dawniej jako gimnazjalne (odp. „200”). Taką samą zasadę stosujemy w przypadku absolwentów ogólnokształcącej szkoły artystycznej I stopnia, realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.

Dyplomowanych ekonomistów należy traktować jako osoby posiadające wykształcenie wyższe ze stopniem licencjata (odp. „600”).

Osobom, które ukończyły kolegium oraz otrzymały tytuł licencjata należy zaznaczyć wykształcenie wyższe (licencjat, inżynier) (odp. „600”).

Do osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe zaliczamy osoby posiadające świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej lub branżowej szkoły I stopnia.

Do osób posiadających wykształcenie średnie zawodowe/branżowe zaliczamy osoby posiadające świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej tzn. technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia lub branżowej szkoły II stopnia.

Do osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące zaliczamy osoby posiadające świadectwo ukończenia średniej ogólnokształcącej tzn. liceum ogólnokształcącego. liceum profilowanego lub liceum uzupełniającego.

Pytanie 03. Na to pytanie odpowiadają wyłącznie osoby, dla których w pytaniu 02 zaznaczono jedną z odpowiedzi: od 352 do 800 (z wyłączeniem odpowiedzi 343 i 344).

Należy zaznaczyć **dziedzinę dotyczącą najwyższego ukończonego poziomu wykształcenia** - ankieter powinien zaznaczyć jeden z symboli. Celem tego pytania jest ustalenie dziedziny wykształcenia uzyskanego w szkole o najwyższym poziomie edukacji. W przypadku, gdy respondent nie potrafi określić dziedziny, w jakiej uzyskał obecny poziom wykształcenia, ankieter powinien zadać pytanie pomocnicze o zawód wyuczony/kierunek studiów. Jeżeli respondent ma wykształcenie w dwóch dziedzinach na tym samym najwyższym poziomie,

należy wykazać dziedzinę ostatnio uzyskanego najwyższego ukończonego poziomu wykształcenia.

W przypadku liceum ogólnokształcącego oraz liceum profilowanego należy [PAPI] zakreślić/[CAPI lub CATI] wybrać odpowiedź „programy ogólne” (symbol 00).

Klasyfikację dziedzin kształcenia opracowano na podstawie ISCED-F 2013 (Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Edukacji), wykorzystując przede wszystkim najbardziej ogólne grupowania dziedzin kształcenia zawarte w tej klasyfikacji.

Dla ułatwienia wyboru odpowiedniej grupy dziedzin przedstawiono również bardziej szczegółowy opis kierunków (specjalności) należących do dziedziny o określonym kodzie. Dokładny opis dziedzin kształcenia znajduje się w [PAPI] załączniku nr 7/[CAPI lub CATI] instrukcji na ekranie.

00 – Programy ogólne – kod ten należy przypisać osobom, które uzyskały tylko wykształcenie ogólne na poziomie średnim.

01 – Kształcenie nauczycieli, pedagogika – grupa ta obejmuje kształcenie nauczycieli do nauczania na różnych poziomach edukacji przedmiotów ogólnych, zawodowych i innych (np. języki, sztuka), a także naukę o kształceniu.

02 – Nauki humanistyczne i sztuka – ta szeroka dziedzina obejmuje sztuki piękne (np. malarstwo, rzeźba), muzykę i sztuki sceniczne (np. aktorstwo, taniec, cyrk, reżyseria), techniki audiowizualne i produkcję medialną (np. fotografia, organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej, reżyseria dźwięku), projektowanie i wzornictwo, rzemiosło (artystyczne), religię, filologię polską, filologię i językoznawstwo w zakresie języków obcych, historię i archeologię, filozofię i etykę oraz lingwistykę.

03 – Nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja – jest to dziedzina obejmująca takie kierunki i specjalności kształcenia, jak: ekonomia, psychologia, socjologia i badania kulturoznawcze, nauki polityczne, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, bibliotekarstwo, informacja oraz archiwistyka.

04 – Biznes, administracja i prawo - grupa ta obejmuje handel, marketing i reklamę, finanse, bankowość i ubezpieczenia, rachunkowość i podatki, obsługę sekretarską i biurową oraz prawo.

05 – Nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka – dziedzina ta obejmuje biologię (mikrobiologię, zoologię), biochemię oraz nauki o środowisku (ekologię, ochronę środowiska, przyrodę), fizykę (astronomię, fizykę molekularną, optykę), chemię, geologię, geofizykę, matematykę itp.

06 – Technologie teleinformatyczne – obejmują informatykę, zastosowania komputerów, technologie komputerowe.

07 – Technika, przemysł, budownictwo – jest to grupa dziedzin kształcenia obejmująca m.in. następujące kierunki i specjalności: przemysł maszynowy i metalurgiczny, elektryczność i energetyka, elektronikę i automatyzację, telekomunikację, procesy

chemiczne, biotechnologię, inżynierię środowiska, pojazdy mechaniczne, statki i samoloty, produkcję i przetwórstwo, poligrafię, górnictwo i kopalnictwo, architekturę i urbanistykę, budownictwo i budownictwo lądowe, geodezję i kartografię.

08 – Rolnictwo - obejmuje kształcenie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, ogrodnictwa, leśnictwa, rybołówstwa oraz weterynarii.

09 – Zdrowie i opieka społeczna - w tej grupie uwzględnia się medycynę (np. anestezjologia, chirurgia, położnictwo, psychiatria), pielęgniarstwo, diagnostykę medyczną, terapię i rehabilitację, farmację, opiekę nad dziećmi i młodzieżą oraz pomoc społeczną.

10 – Usługi - grupa obejmuje kształcenie w dziedzinie usług indywidualnych dla ludności, hoteli i restauracji, podróży, turystyki i wczasów, nauki o sporcie i kulturze fizycznej, usług domowych, usług transportowych, ochrony osób i mienia, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz sił zbrojnych i obrony kraju.

90 – Nieznana - kod ten dotyczy przypadków, gdy podanej przez respondenta dziedziny kształcenia nie można przyporządkować do żadnej z wyżej wymienionych dziedzin i powinien być stosowany jak najrzadziej, po zadaniu dodatkowych pytań ułatwiających uzyskanie innej odpowiedzi.

99 – brak odpowiedzi - kod ten dotyczy przypadków, gdy respondent nie potrafi udzielić jakichkolwiek informacji na temat dziedziny kształcenia (kierunku, specjalności), nie wiadomo również czy było to kształcenie ogólne czy o profilu zawodowym lub innym lub odmawia udzielenia odpowiedzi. Powinien być stosowany jak najrzadziej, po zadaniu dodatkowych pytań ułatwiających uzyskanie innej odpowiedzi.

Pytanie 04. Należy wpisać rok (4 cyfry) uzyskania ukończonego wykształcenia respondenta, w zakresie dziedziny wykazanej w pytaniu 03.

Pytania 05, 06. Pytania dotyczą rozpoczętej przez respondenta i nieukończonej edukacji formalnej (nauki w systemie szkolnym na Kwalifikacyjnym Kursie Zawodowym albo kształcenia na poziomie studiów wyższych; szerzej o edukacji formalnej patrz wstęp do działu 7 str. 22). W przypadku kilku nieukończonych szkół/kierunków studiów, należy wykazać najwyższy poziom nieukończonego kształcenia. Jeśli respondent nie ukończył kilku szkół (kierunków studiów) na tym samym poziomie kształcenia, należy wziąć pod uwagę, ten który został nieukończony najpóźniej. Zmianę kierunku studiów należy uważać za przypadek nieukończonej nauki, np. osoba, która rozpoczęła studia licencjackie z nauk społecznych, przerwała je bez uzyskania dyplomu, a następnie rozpoczęła studia licencjackie z ekonomii, jest uznawana za osobę, która porzuciła formalną edukację na poziomie studiów wyższych pierwszego stopnia (kod 60 w pyt. 06). Podobnie traktować należy zmianę profilu nauki lub rodzaju średniej szkoły zawodowej lub szkoły policealnej. Sama zmiana szkoły na inną o tym samym programie lub profilu nauczania lub kontynuacja nauki na tym samym kierunku studiów na innej uczelni, nie powinna być brana pod uwagę.

Jako przerwana naukę należy wykazać również wszystkie dłuższe niż wakacyjne przerwy w bieżącej nauce lub studiach. Nie dotyczy to jednak przypadków, jeśli respondent

w przeszłości przerwał naukę, którą następnie pomyślnie ukończył. Przykładem może być osoba, która rozpoczęła studia licencjackie przerywając je na rok (np. z powodu wolontariatu lub podróży), ale następnie wznowiła je i może pochwalić się dyplomem licencjata w momencie przeprowadzenia wywiadu.

§ 17

Dział 4. Rodzice

Pytania 07, 08. Należy zaznaczyć symbol odpowiadający najwyższemu poziomowi wykształcenia ukończonego przez ojca, matkę (opiekunów prawnych) respondenta. Jeżeli ojciec lub matka (opiekunowie prawni) nie żyją, należy zaznaczyć poziom wykształcenia jaki osiągnęli przed śmiercią.

Pytania 09, 10. Należy wpisać nazwę kraju urodzenia ojca, matki (opiekunów prawnych) respondenta. Jeżeli rodzice respondenta są członkami gospodarstwa domowego respondenta odpowiedzi należy sprawdzić z podanymi w ankiecie UD-G.

Kraj urodzenia należy wpisać **zgodnie z aktualnymi granicami państw**, a więc jeśli np. osoba urodziła się we Lwowie, to bez względu na rok jej urodzenia jako kraj urodzenia należy wpisać Ukraina, a jeżeli w okolicach Wilna – należy wpisać Litwa. W przypadku, jeżeli osoba nie wie, w jakim kraju obecnie leży miejscowość jej urodzenia, należy zapytać o nazwę tej miejscowości oraz dopytać o duże miasto leżące w jej pobliżu oraz zapisać w uwagach nazwę tego miasta. Te informacje umożliwią dokonanie późniejszej właściwej symbolizacji kraju urodzenia.

§ 18

Dział 5. Sytuacja zawodowa

Dział 5. Dotyczy głównego, bieżącego statusu zatrudnienia oraz statusu na rynku pracy. **Główny status na rynku pracy określa się jako subiektywne odczucie respondenta.**

Pytanie 11 . Celem tego pytania jest ustalenie **faktycznej, a nie formalnej** sytuacji zawodowej osób badanych.

Za **osoby pracujące** z reguły uważa się m.in. pomagających członków rodziny, osoby przebywające na urlopie macierzyńskich, uczniów i studentów będących na płatnych stażach. Należy jednak kierować się ogólną zasadą, że wyboru odpowiedzi dokonuje się zgodnie z subiektywnym odczuciem respondenta. Respondenci przebywający na urlopie macierzyńskim lub rodzicielskim mogą postrzegać się zarówno jako osoby zatrudnione jak i bierne zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych.

Opiekun osoby niepełnosprawnej pobierający świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej może zostać zaliczony do osób pracujących.

Osoby zajmujące się na niewielką skalę działalnością rolniczą związaną z uprawą roślin oraz chowem i hodowlą zwierząt są uznawane za pracujące, jeżeli są właścicielami

wyprodukowanych płodów czy hodowanych zwierząt (np. zbóż, ziemniaków, bydła, drobiu, itp.) i jednocześnie spełniają jeden z poniższych warunków:

- przynajmniej niewielka część produkcji rolniczej przeznaczona jest na sprzedaż lub wymianę na inne dobra. Jeżeli respondent nie potrafi określić czy część płodów będzie przeznaczona na sprzedaż lub wymianę należy przyjąć sytuację z poprzedniego sezonu lub
- produkcja rolnicza jest przeznaczona wyłącznie na własną konsumpcję, ale stanowi poważny wkład w całkowitej konsumpcji gospodarstwa domowego.

Pomagający członkowie rodzin są to osoby, które bez umownego, ustalonego wcześniej wynagrodzenia pomagają w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym również w prowadzeniu gospodarstwa rolnego (działki rolnej) i jednocześnie są członkami gospodarstwa domowego właściciela firmy bądź użytkownika gospodarstwa rolnego (szersza definicja na str. 20).

Osoby nietworzące wspólnego gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub właścicielem rodzinnej działalności gospodarczej, które pomagają nieodpłatnie w pracy w tym gospodarstwie rolnym bądź w firmie rodzinnej, nie powinny być traktowane jako pracujący - pomagający członkowie rodzin. Mogą oni jednak zostać zaklasyfikowani do grona pracujących, jeżeli wykonują oni inną pracę przynoszącą dochód lub zarobek.

Natomiast w przypadku, gdy osoby te nietworzące wspólnego gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub właścicielem rodzinnej działalności gospodarczej - uzyskały (bądź uzyskają) za pracę w rodzinnym gospodarstwie rolnym lub działalności gospodarczej wynagrodzenie w formie pieniężnej lub płodów rolnych, to należy ich uznać w pytaniu 15 za „pracowników”.

W przypadku, gdy respondent tworzy odrębne gospodarstwo domowe, a pomaga członkom innego gospodarstwa domowego w prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub innej działalności i nie uzyskuje za tą pracę wynagrodzenia w formie pieniężnej lub płodów rolnych oraz nie wykonuje innej pracy przynoszącej mu dochód lub zarobek, to należy zaznaczyć w pytaniu 11 odpowiedź 12 dla tego respondenta. Osoby takie można w pytaniu 13 zaklasyfikować jako wolontariuszy (odp. 36)

Pytanie 12. Dotyczy głównej, aktualnej pracy respondenta. Rozróżnienie pomiędzy pracą w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy powinno być dokonane w oparciu o subiektywną odpowiedź ankietowanej osoby.

Pytanie 13. Dotyczy osób niepracujących lub takich, dla których praca nie jest głównym zajęciem (w pytaniu 11 - symbole 11, 12).

Do kategorii „bezrobotny” (symbol 20) może również zostać włączona osoba przebywająca na wcześniejszej emeryturze z przyczyn ekonomicznych (jeśli takie są odczucia respondenta) tj., jeśli przejście na wcześniejszą emeryturę spowodowane było likwidacją zakładu pracy, redukcją zatrudnienia itp. Respondenci mogą postrzegać siebie jako bezrobotnych niezależnie

od oficjalnego statusu czy rejestracji w Urzędzie Pracy. Bezrobotni mogą również wykonywać drobne prace podczas poszukiwania pracy docelowej.

Symbol 31 „*osobą kontynuującą naukę/szkolenie, uczestniczącą w bezpłatnych praktykach lub stażach,*” powinno z reguły wpisywać się osobom uczącym się/studiującym oraz studentom będącym na nieodpłatnych stażach. Respondenci, którzy uczestniczą w różnych formach kształcenia lub szkolenia zawodowego, które (częściowo) odbywają się w miejscu pracy, mogą uważać się za osoby pracujące. Dotyczy to również praktykantów, a także stażystów otrzymujących wynagrodzenie.

Symbol 32 „*na emeryturze/wcześniejszej emeryturze*” dotyczy osób, które pobierały emerytury, wcześniejsze emerytury oraz renty strukturalne. Jeśli przejście na wcześniejszą emeryturę było spowodowane przyczynami ekonomicznymi (likwidacja zakładu pracy, redukcja etatów itp.) to sytuację taką należy klasyfikować zgodnie z odczuciami respondenta (emeryt lub bezrobotny).

Symbol 33 „*na rencie z tytułu niezdolności do pracy/bez pracy osobą trwale niepełnosprawną*” dotyczy osób, które nie osiągnęły wieku emerytalnego, ale są niezdolne do pracy ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność przez dłuższy lub nieokreślony czas. Wybór tej kategorii może być dokonany przez respondenta, nawet w przypadku nie pobierania żadnych świadczeń (w tym renty). Osoby pobierające rentę socjalną, szkoleniową i świadczenie rehabilitacyjne należy zaliczyć do kategorii 36 „*bierny zawodowo z innych powodów*”.

Symbol 35 „*bierny zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych*” dotyczy m.in. osób zajmujących się domem, przebywających na urloпах wychowawczych, sprawujących nieodpłatnie opiekę nad członkami rodziny. Respondent może wybrać tę kategorię odpowiedzi nawet jeśli ma pracę, pobiera rentę lub jest na emeryturze oraz zajmuje się wolontariatem.

Symbol 36 „*bierny zawodowo z innych powodów*” dotyczy osób niepracujących z innych powodów niż wymienione w odpowiedziach o symbolach 20, 31, 32, 33, 35, m.in. osób pobierających rentę rodzinną, rentę socjalną, szkoleniową, świadczenie rehabilitacyjne, będących wolontariuszami.

Pytanie 14. Dotyczy osób nie posiadających aktualnie pracy lub takich, dla których praca nie jest głównym zajęciem (w pytaniu 11 - symbole 11 i 12).

Pytanie 15. Dotyczy głównego, aktualnego miejsca pracy.

- a) Do **osób pracujących na własny rachunek (samozatrudnionych)** zalicza się:
- właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych pracujących w tych gospodarstwach; pracę wykonywaną przez respondenta w gospodarstwie rolnym należy uwzględnić wówczas, gdy praca ta przynosi dochód, który jest głównym lub dodatkowym źródłem utrzymania respondenta,
 - członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,

- agentów we wszystkich systemach agencji,
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną), tzn. osoby, które prowadzą własne przedsiębiorstwo lub zakład produkcyjny, usługowy, sklep lub zarobkują własną taksówką, wykonują tzw. „wolne zawody” (np. adwokaci, literaci, artyści, lekarze i pielęgniarki z prywatną praktyką), a także osoby prowadzące prywatne szkoły, przedszkola, osoby które udzielają prywatnych lekcji (korepetycji) i są bezpośrednio opłacane przez uczniów lub ich rodziców itp.; małżeństwa lub osoby spokrewnione (np. ojciec z synami, rodzeństwo) pracujące wspólnie (na równych prawach) na rachunek własny należy traktować jako współwłaścicieli i wszystkie te osoby zaliczyć do „pracujących na własny rachunek”,
- osoby, które zostały zmuszone przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

b) Pracownicy (osoby zatrudnione) są to:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, umowa - zlecenie, umowa o dzieło, powołanie, wybór lub mianowanie) w jednostkach państwowych, spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych, również u osób fizycznych i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- osoby wykonujące pracę nakładczą,
- uczniowie (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie,
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujący za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) - niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej.

Podstawowe różnice pomiędzy osobami zatrudnionymi a samozatrudnionymi można określić następująco:

Mianem osób zatrudnionych określamy wszystkich pracowników, którzy wykonują pracę z tytułu „pracy najemnej” a więc takiej pracy, w której „osoby zajmujące dane stanowisko posiadają wyrażoną (pisemnie lub ustnie), bądź też dorozumianą umowę o pracę, która jest źródłem ich podstawowego wynagrodzenia, przy czym wynagrodzenie to nie jest bezpośrednio uzależnione od dochodów, jakie generuje jednostka, w której osoby te są zatrudnione (może to być korporacja, instytucja typu non-profit, jednostka rządowa, czy gospodarstwo). Narzędzia, kapitał, wyposażenie, system informatyczny, a także pomieszczenie wykorzystywane przez osoby zajmujące dane stanowisko mogą być w całości lub w części własnością innych osób. Ponadto osoby zajmujące dane stanowiska mogą pracować pod bezpośrednim nadzorem lub zgodnie ze ścisłymi wytycznymi

właścicieli lub osób przez nich zatrudnionych. Osoby wykonujące pracę najemną opłacane są zazwyczaj w formie wynagrodzenia, mogą one jednak otrzymywać również zapłatę w formie prowizji od sprzedaży, stawki za akord lub od sztuki, premii, lub zapłatę w naturze w postaci wyżywienia, zakwaterowania lub szkolenia.

Mianem samozatrudnienia określamy wszystkie rodzaje zatrudnienia, w których uzyskiwane wynagrodzenie uzależnione jest bezpośrednio od zysków (lub potencjalnych zysków) generowanych z produkcji towarów i usług (gdzie konsumpcja własna rozumiana jest jako część zysków). Osoby samozatrudnione podejmują decyzje operacyjne dotyczące całego przedsiębiorstwa, bądź też wyznaczają osoby odpowiedzialne za ich podejmowanie, zachowując jednocześnie odpowiedzialność za powodzenie przedsiębiorstwa. (W tym kontekście „przedsiębiorstwo” rozumiane jest również jako działalność jednoosobowa).

Definicje dotyczące statusu zawodowego:

- **Osoby pracujące na własny rachunek (samozatrudnione), zatrudniające pracowników** – są to osoby pracujące we własnym przedsiębiorstwie, prowadzące własną praktykę zawodową lub gospodarstwo rolne w celach zarobkowych, zatrudniające przynajmniej jedną osobę. Jeżeli osoby zatrudnione w tym przedsiębiorstwie, praktyce lub gospodarstwie rolnym nie otrzymują wynagrodzenia, wówczas osoba samozatrudniona powinna być określana mianem osoby samozatrudnionej, niezatrudniającej pracowników.

- **Osoby pracujące na własny rachunek (samozatrudnione), niezatrudniające pracowników** – są to osoby zatrudnione w swoim własnym przedsiębiorstwie, prowadzące własną praktykę zawodową lub gospodarstwo w celach zarobkowych, które nie zatrudniają żadnej osoby. Osoby te mogą angażować do pracy członków swojej rodziny lub osoby przyuczające się do zawodu, które nie otrzymują wynagrodzenia z tytułu wykonywanej pracy. Do tej kategorii zaliczamy rolników prowadzących własne gospodarstwa rolne z pomocą członków rodziny.

- **Osoby mające tymczasową pracę lub umowę na czas określony** - są to osoby, których zatrudnienie zakończy się w określonym czasie w przyszłości, bądź też w niesprecyzowanym czasie wyznaczonym według obiektywnych kryteriów, takich jak ukończenie zlecenia czy też powrót do pracy osoby czasowo nieobecnej.

- **Pomagający członkowie rodziny** – są to osoby pomagające innemu członkowi rodziny w prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub innego przedsiębiorstwa, jednak nie posiadające statusu osób zatrudnionych. Osoby pracujące w firmie lub gospodarstwie rodzinnym nie pobierające wynagrodzenia powinny dzielić miejsce zamieszkania z właścicielem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, bądź też, w nieco szerszym rozumieniu, powinny zamieszkiwać w budynku usytuowanym na tej samej działce i należeć do wspólnego gospodarstwa domowego. Osoby te nierzadko otrzymują wynagrodzenie w postaci świadczeń dodatkowych oraz płatności w naturze, co jednak ma zastosowanie jedynie w przypadkach, gdy właścicielem i prowadzącym przedsiębiorstwo jest sam zainteresowany lub jego krewny. W ten sposób wyłącza się z tej kategorii prace wykonywane na zasadzie wolontariatu dla organizacji charytatywnych.

Pytanie 16. Dotyczy obecnie wykonywanego, głównego zawodu. Dla osób, które mają kilka miejsc pracy, pracą główną powinna być ta praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód. Osoby pracujące na własny rachunek jako właściciele małych, często jednoosobowych zakładów usługowych: sklepów, piekarni, punktów krawieckich itp., powinny być klasyfikowane nie jako menadżerowie (kierownicy) lecz jako sprzedawcy, piekarze czy krawcy. Należy [PAPI] wstawić odpowiedni symbol z załącznika nr 4/[CAPI lub CATI] wybrać ze słownika odpowiedni symbol. Jeżeli ankieter ma problem z zaklasyfikowaniem podanego zawodu do odpowiedniej grupy, to powinien uzyskać więcej informacji od respondenta.

Pytanie 17. Dotyczy głównego miejsca pracy. Jeżeli respondent pracuje w oddziale/filii, podaje rodzaj działalności tego/tej oddziału/filii. Należy [PAPI] wstawić odpowiedni symbol z załącznika nr 5/[CAPI lub CATI] wybrać ze słownika odpowiedni symbol. Ankieter może przedstawić respondentowi załączony wykaz rodzajów działalności gospodarczej.

Pytanie 18. Dotyczy obecnego, głównego miejsca pracy. Jeżeli jest to przedsiębiorstwo wielozakładowe, respondent powinien podać wielkość zakładu (oddziału, filii), w której wykonuje pracę. Pracownicy sezonowi, uczniowie zawodu, stażyści i telepracownicy otrzymujący wynagrodzenie również powinni być ujęci w tym pytaniu. W przypadku rodzinnej działalności gospodarczej liczba osób powinna obejmować wszystkie osoby zaangażowane w tę działalność, tzn. osoby pracujące na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz pracowników najemnych.

Jeżeli liczba osób pracujących ulega częstym zmianom i respondent ma trudności z udzieleniem odpowiedzi, ankieter może wyjaśnić, że chodzi o podanie liczby osób pracujących w badanym tygodniu. Odpowiedź „14” i „15” powinna być zaznaczana tylko wówczas, gdy respondent nie potrafi udzielić bardziej precyzyjnej odpowiedzi.

Pytanie dotyczy również osób pracujących na własny rachunek, niezatrudniających pracowników i obejmuje również pomagających członków ich rodzin lub osoby przyuczające się do zawodu, które nie otrzymują wynagrodzenia z tytułu wykonywanej pracy, a także kolegów pracujących na zasadzie samozatrudnienia w tym samym zakładzie pracy.

Pytanie 19. Należy wpisać rok (4 cyfry) rozpoczęcia przez respondenta pracy w jego obecnym, głównym miejscu pracy lub podjęcie przez niego aktualnej działalności gospodarczej. Nie należy brać pod uwagę zmiany stanowiska, charakteru pracy lub zawodu w ramach jednej firmy. Należy wskazać rok, w którym respondent rozpoczął pracę u aktualnego pracodawcy lub rozpoczął obecnie prowadzoną działalność gospodarczą.

§ 19

Dział 6. Dostęp do informacji o możliwościach uczestniczenia w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz korzystanie z poradnictwa edukacyjnego

Pytanie 20. Respondent powinien odpowiedzieć na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poszukiwał informacji na temat możliwości uczenia się, zarówno w zakresie edukacji formalnej, jak i pozaformalnej. Poszukiwane informacje powinny dotyczyć bezpośrednio respondenta.

Pytanie 21. Pytanie dotyczy pomocy instytucjonalnej i nie obejmuje porad otrzymanych od rodziny, przyjaciół, czy kolegów z pracy. Powinna wystąpić jakaś forma wzajemnej komunikacji i interakcja (w tym za pomocą zautomatyzowanych interaktywnych narzędzi komunikacji internetowej) między respondentem a instytucją/organizacją, która udziela pomocy ułatwiającej dokonanie wyborów dotyczących aktywności edukacyjnej ankietowanej osoby. Sam fakt otrzymania i zapoznania się z materiałami informacyjnymi w formie ulotek, folderów itp., czy też tylko przeglądanie stron Internetowych, nie powinno być brane pod uwagę. Otrzymana pomoc nie musi się jednak wiązać z wcześniejszym jej poszukiwaniem przez respondenta. Pytanie dotyczy zarówno darmowego jak i płatnego poradnictwa i pomocy w zakresie kształcenia i szkoleń. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź o symbolu 1-3. Jeśli nie wybrano żadnej z nich, można wybrać tylko jedną odpowiedź o symbolu 0 lub 4 lub 9.

Pytanie 22. Na to pytanie powinni odpowiedzieć wszyscy respondenci, którzy w pyt. 21 zaznaczyli jedną lub więcej odpowiedzi o symbolu od 1 do 3. Jego celem jest uzyskanie wiedzy na temat rodzaju instytucji, która udzieliła informacji, porad lub pomocy dotyczących edukacji. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź o symbolu 1-4. lub wybrać odpowiedź o symbolu 9.

Pytanie 23. Na to pytanie powinni odpowiedzieć wszyscy respondenci, którzy w pyt. 21 zaznaczyli jedną lub więcej odpowiedzi o symbolu od 1 do 3. Jego celem jest uzyskanie informacji na temat rodzaju formy kontaktu respondenta z instytucją/organizacją, która udzielała informacji, porad lub pomocy dotyczących kształcenia i szkoleń. Można zaznaczyć obie odpowiedzi o symbolu 1 i 2 lub wybrać odpowiedź 9.

§ 20

Dział 7. Edukacja formalna

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, edukacja formalna jest to kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych nadawanych po ukończeniu określonych etapów kształcenia, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, albo kwalifikacji w zawodzie, potwierdzonych certyfikatem klasyfikacji zawodowej lub dyplomem zawodowym. Zgodnie

z międzynarodową metodologią badań statystycznych w zakresie edukacji, należy uwzględniać jedynie programy edukacyjne trwające co najmniej jeden semestr lub pół roku pełnego wymiaru godzin nauczania. Takie programy w ramach edukacji formalnej jak „kurs umiejętności zawodowych”, „kurs kompetencji ogólnych” czy „turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników”, nie spełniają tego kryterium. Należy je wykazywać jako działania podejmowane w ramach edukacji pozaformalnej, która jest omawiana w następnym dziale objaśnień.

Edukacja formalna jest to uczenie się poprzez udział w programach kształcenia i szkoleniach, prowadzących do uzyskania kwalifikacji wpisanej do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji i potwierdzonej przez uprawnioną instytucję.

W badaniu Uczenie się osób dorosłych **obejmuje ona naukę w systemie szkolnym** (na poziomie szkoły podstawowej, ponadpodstawowej i policealnej), jak również **kształcenie na poziomie studiów wyższych, podyplomowych i doktoranckich i w formie Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych. Odbywa się zgodnie z zatwierdzonymi programami nauczania. Kształcenie oparte jest na standardach przyjętych w systemie oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego zatwierdzonych obowiązującymi uregulowaniami prawnymi.** Edukacja ta **prowadzi w kierunku uzyskania kwalifikacji wpisanych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji i potwierdzonych świadectwem, zaświadczeniem o ukończeniu szkoły, certyfikatem, dyplomem przez uprawnioną instytucję.**

Edukację formalną charakteryzuje **obecność osoby prowadzącej zajęcia (nauczyciela/wykladowcy/osoby szkolącej).**

Przez **Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy** należy rozumieć kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu zawodowego w zakresie tej kwalifikacji.

Wyróżniamy następujące poziomy edukacji formalnej:

- 1 – szkoła podstawowa na poziomie 1-4 klasy i szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej na poziomie 1-4 klasy,
- 2 – szkoła podstawowa na poziomie 5-8 klasy i szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej na poziomie 5-4 klasy, szkoły podstawowej dla dorosłych lub szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy
- 3 – Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy
- 4 – branżowa szkoła I stopnia (w tym młodociani pracownicy),
- 5 – średni ogólnokształcący (liceum ogólnokształcące dla młodzieży i dorosłych),
- 6 – średni zawodowy (technikum, branżowa szkoła II stopnia, szkoła artystyczna II stopnia kształcąca również w zakresie ogólnym),
- 7 – policealny (bez Kolegiów pracowników służb społecznych)
- 8 – Kolegium pracowników służb społecznych i kształcenie specjalistyczne na wyższej uczelni zawodowej
- 9 – wyższy /inżynier, licencjat/ (uczelnie – studia I stopnia),
- 10 – studia podyplomowe,

11 – wyższy /magister/ (uczelnie – studia magisterskie jednolite, II stopnia),
12 – studia doktoranckie i szkoły doktorskie.

Pytanie 24. Celem tego pytania jest ustalenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy respondent brał udział w edukacji formalnej. Za uczniów lub studentów należy uznać osoby pobierające naukę na wszystkich ww. poziomach kształcenia formalnego – począwszy od podstawowego, skończywszy na wyższym (łącznie ze studiami podyplomowymi lub doktoranckimi lub w szkołach doktorskich), bez względu na formę studiów (studia stacjonarne i niestacjonarne).

Pytanie 25. Celem tego pytania jest zdobycie informacji w ilu działaniach edukacyjnych w zakresie edukacji formalnej uczestniczył respondent. Na to pytanie odpowiadają wyłącznie osoby, dla których w pytaniu 24 zaznaczono odpowiedź 1.

Przykłady: Jeżeli respondent jest studentem i w ciągu ostatnich 12 miesięcy studiował na dwóch kierunkach (matematykę i filozofię), w dwóch różnych szkołach wyższych należy wpisać „2”.

Jeżeli respondent jest studentem i w ciągu ostatnich 12 miesięcy studiował na dwóch pokrewnych kierunkach, w jednej szkole wyższej należy również wpisać „2”.

Jeżeli respondent w ciągu ostatnich 12 miesięcy był uczniem liceum i później (również w ciągu ostatnich 12 miesięcy) rozpoczął studia na jednym kierunku, to również należy wpisać „2”.

Bierzemy pod uwagę wszystkie szkoły/kierunki studiów, niezależnie od tego, czy kształcenie trwa, czy zostało zakończone, czy przerwane.

Pytania 26-44 dotyczą ostatniego działania edukacyjnego (zgodnie z zaleceniami Eurostatu), w którym respondent uczestniczył w ciągu ostatnich 12 miesięcy, w związku z czym należy zaznaczyć tylko jedną odpowiedź. Należy je zadać tylko osobom, które w pytaniu 25 podały liczbę większą lub równą 1.

Przykład: Jeżeli ankietowana osoba uczęszcza np. do dwóch szkół , uczestniczy jednocześnie w kilku kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub studiuje na dwóch kierunkach, należy zapytać respondenta jakie miał ostatnio zajęcia i tylko tę jedną szkołę, kurs lub kierunek studiów wziąć pod uwagę podczas zadawania pytań 26-44.

Pytanie 26. Celem tego pytania jest zdobycie informacji jaki był poziom kształcenia na jakim odbywało się ostatnie działanie edukacyjne.

Pytanie 27. W tym pytaniu należy zaznaczyć tylko jedną odpowiedź dotyczącą ostatniego działania edukacyjnego, które miało miejsce w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

W przypadku, gdy respondent nie potrafi określić dziedziny, w jakiej się kształcił, ankieter powinien zadać pytanie pomocnicze o rodzaj szkoły. W przypadku zaznaczonego poziomu średniego ogólnokształcącego (odp. „344”) w pytaniu 26 tzn. liceum ogólnokształcącego należy zakreślić odpowiedź „programy ogólne” (symbol 1). Dokładny opis dziedzin kształcenia znajduje się w [PAPI] załączniku nr 6/[CAPI lub CATI] instrukcji na ekranie.

Jeżeli została zaznaczona „nieznana dziedzina”, a respondent wymienił np. kierunek studiów lub szkołę, do której uczęszczał należy jego/jej nazwę zapisać w uwagach z numerem pytania, w celu możliwości weryfikacji tej odpowiedzi przez osobę sprawdzającą.

Pytanie 28, 29. Należy wpisać rok (4 cyfry) oraz miesiąc (2 cyfry) rozpoczęcia nauki w szkole/na studiach i w dziedzinie zaznaczonych w pytaniach 26, 27.

Pytanie 30. Dotyczy subiektywnej oceny statusu na rynku pracy respondenta w momencie rozpoczęcia nauki w szkole/na studiach i w dziedzinie zaznaczonych w pytaniach 26, 27. (szersze objaśnienia i definicje dotyczące sytuacji zawodowej zawarte są w objaśnieniach do dz. 5 na str. 16-21).

Pytanie 31. Celem tego pytania jest ustalenie czy respondent ukończył naukę w szkole/na studiach i w dziedzinie zaznaczonych w pytaniach 26, 27.

Pytanie 32. Pytamy respondenta o to, jaka była forma organizacyjna zajęć w trakcie nauki/studiów w szkole/na studiach i w dziedzinie, zaznaczonych w pytaniach 26, 27.

W przypadku metod nauki na odległość z wykorzystaniem Internetu (online), prowadzonej przez placówki oświatowe (szkoły, uczelnie), uczniowie/studenci komunikują się/łączą się z nauczycielem/wykładowcą przez Internetowe media elektroniczne. Jest to forma nauki, w której przekazywanie treści kształcenia oraz sprawdzanie jego przebiegu odbywa się bez stałego i bezpośredniego kontaktu nauczyciela z uczniem. Tak, jak w przypadku tradycyjnej formy nauki, obowiązują zapisy, wymagana jest rejestracja, odbywają się egzaminy, testy. Fakt, że podczas tej nauki mają miejsce bezpośrednie spotkania wykładowców z uczniami, nie zmienia klasyfikacji tej metody, pod warunkiem jednak, że nauczanie odbywa się głównie w formie online. Formalna nauka on-line obejmuje określoną liczbę lekcji lub modułów kształcenia koncentrujących się wokół głównego tematu. Wykorzystywane powinny być różne elementy multimedialne takie jak prezentacje audio i video, treści interaktywne, grafika. Formę nauki na odległość prowadzoną korespondencyjnie np. za pomocą poczty, czy poprzez media elektroniczne bez wykorzystania łączy Internetowych, należy uważać za formę tradycyjną (na miejscu).

Pojęcie "głównie" oznacza, że 50% i więcej godzin zajęć i ćwiczeń odbywało się w formie online, a ponad 50% godzin w przypadku nauki tradycyjnej (na miejscu).

Pytanie 33. Udostępniane przez Internet materiały szkoleniowe, np. materiały audiowizualne, oprogramowanie służące kształceniu na odległość, książki i podręczniki w formie elektronicznej powinny być autoryzowane przez organizatora, nauczycieli lub wykładowców.

Pytanie 34, 35. Dotyczy jedynie kontaktów związanych merytorycznie z samym przedmiotem kształcenia. Kontakty towarzyskie, czy też związane głównie ze sprawami organizacyjnymi nie powinny być brane pod uwagę.

Pytanie 36. Celem tego pytania jest poznanie powodów podejmowania edukacji formalnej. Dotyczy działania edukacyjnego określonego w pytaniach 26, 27. Należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi (10 – 18, a następnie 0). Można w nim zaznaczyć kilka odpowiedzi z zakresu 10-18.

Odpowiedź 0 - „*inny powód, żaden z powyżej wymienionych*” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnego z powodów 10-18. Należy określić i zapisać jaki powód respondent miał na myśli.

Odpowiedź 99 – „*nie wiem /brak odpowiedzi*” powinna być zaznaczona wyłącznie w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 10 – 18 oraz 0.

Pytanie 37. Należy określić najważniejszy z powodów podejmowania edukacji formalnej wymienionych w pyt. 36, w przypadku zaznaczenia więcej niż jednej pozycji o symbolu od 10 do 18.

Pytanie 38. Pytamy o to, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy nauka, o której mowa w pytaniach 26, 27 miała miejsce/odbywała się w czasie płatnych godzin pracy.

Jeżeli nauka/studia mają miejsce w czasie płatnych godzin pracy, oznacza to, że godziny pracy przeznaczone są na kształcenie. Dotyczy to także sytuacji, gdy liczba godzin pracy zamieniana jest na godziny kształcenia nawet wtedy, gdy kształcenie ma miejsce poza normalnym czasem pracy respondenta. Jeżeli 50% kształcenia odbywa się w czasie płatnych godzin pracy, a 50% - poza nimi, należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 2 „*głównie podczas płatnych godzin pracy*”. Jeżeli dana osoba kształciła się i przez część trwania kształcenia miała pracę, a przez drugą pozostawała bez pracy, to należy wziąć pod uwagę dłuższy okres (w ciągu badanych 12 miesięcy).

Odpowiedzi o symbolach od 1 do 4 dotyczą sytuacji, kiedy respondent miał pracę. Jeżeli respondent nie miał pracy w czasie, gdy uczył się/studiował, wówczas należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 5.

[PAPI] Odpowiedź 5 nie powinna być odczytywana [CAPI lub CATI] zablokowana respondentom, dla których w pyt. 30 zaznaczono odpowiedź nr 1 – osoba pracująca w momencie rozpoczęcia nauki.

W przypadku, gdy czas trwania nauki/studiów w ciągu ostatnich 12 miesięcy mieścił się **w całości** w czasie normalnych płatnych godzin pracy należy podać odpowiedź, że kształcenie odbywało się „*tylko w czasie płatnych godzin pracy*” (symbol 1). Odpowiedź tę należy również zaznaczyć, jeżeli kształcenie odbywało się poza godzinami pracy, ale czas ten został zwrócony pracownikowi w postaci wolnych godzin lub został opłacony. Jeżeli **większość** czasu trwania nauki/studiów mieściła się w regularnym czasie pracy lub została zwrócona pracownikowi w postaci wolnych godzin albo opłacona, to prawidłowa jest odpowiedź – „*głównie w czasie płatnych godzin pracy*” (symbol 2).

Osoby pracujące na rachunek własny należy traktować podobnie jak zatrudnione, natomiast osoby pomagające w prowadzeniu rodzinnej działalności (bez umownego wynagrodzenia), uczestniczące w kształceniu - powinny mieć zaznaczone określenie „*tylko poza płatnymi godzinami pracy*” (symbol 4).

Jeżeli dana osoba kształciła się i przez część trwania kształcenia miała pracę, a przez drugą pozostawała bez pracy, to należy wziąć pod uwagę dłuższy okres (w ciągu badanych 12 miesięcy).

Jeżeli osoba ucząca się bierze urlop np. wypoczynkowy (płatny), aby uczestniczyć w zajęciach, egzaminach, np. osoba studiująca zaocznie zwalnia się z pracy w piątki po południu, to czas ten należy wliczać do płatnych godzin pracy (bo normalnie by pracowała).

Pytanie 39. Pytamy respondenta o czas nauki poświęcony na zajęcia w szkole o których mowa w pytaniach 26, 27, konkretnie [PAPI] o liczbę tygodni poświęconych w ciągu ostatnich 12 miesięcy na naukę i średnią liczbę godzin nauki w tygodniu,/[CAPI lub CATI] o liczbę miesięcy, średnią liczbę tygodni w miesiącu, średnią liczbę dni w tygodniu, przeciętny dzienny czas nauki i w jakich jednostkach jest on wyrażony (godziny zegarowe, lekcyjne, inne – jakie). Należy uwzględnić godziny faktycznie przeznaczone przez respondenta na naukę/kształcenie, a nie te, które zostały określone programem nauczania (zwłaszcza, że program nauki często jest przewidziany na okres dłuższy niż 12 miesięcy). Nie należy uwzględniać czasu choroby respondenta, jeśli w tym czasie się nie uczył/nie uczęszczał na zajęcia oraz czasu przeznaczonego na wykonywanie obowiązków zawodowych. Jeżeli określony rodzaj kształcenia trwał dłużej niż rok, to uwzględniamy tylko okres ostatnich 12 miesięcy.

Do czasu poświęconego na kształcenie nie należy wliczać czasu poświęconego na dojazdy oraz na odrabianie prac domowych.

Przez naukę/studia należy rozumieć wszystkie formy kształcenia dotyczące edukacji formalnej: dzienna, wieczorowa, zaoczna, stacjonarna, niestacjonarna jak również eksternistyczna i na odległość.

Liczy się czas poświęcony przez respondenta na zajęcia lekcyjne w szkole czy zajęcia na studiach, a więc udział w nich. Przy liczeniu liczby godzin bierzemy pod uwagę godziny zegarowe, a nie lekcyjne. Jeżeli respondent poda liczbę lekcji, należy go zapytać o czas trwania lekcji w minutach. Ankieter [PAPI] powinien przeliczyć ten czas na godziny zegarowe: mnożąc liczbę lekcji przez czas trwania lekcji w minutach i dzieląc przez 60 minut/[CAPI lub CATI] przeliczenie godzin lekcyjnych lub innych jednostek organizacji czasu nauki na godziny zegarowe dokonywane jest automatycznie, a formuła używana do tych przeliczeń zależy od wybranej opcji dotyczącej jednostki określającej organizację czasu nauki, która jest dostępna w aplikacji mobilnej.

Pytania 40, 41. Celem tych pytań jest ustalenie sytuacji związanej z finansowaniem i pokryciem bezpośrednich kosztów działania edukacyjnego określonego w pytaniach 26, 27. Koszty te uwzględniają wydatki poniesione na opłacenie czesnego, opłat rejestracyjnych, opłat egzaminacyjnych, książek i innych materiałów drukowanych i innych pomocy naukowych oraz pozostałe wydatki bezpośrednio związane z tą nauką, w tym również poniesione przed okresem badanych 12 miesięcy. Inne pomoce naukowe, to np. komputer, programy komputerowe, dyski komputerowe, deska kreślarska, glina itp., jeżeli były niezbędne do nauki i zostały zakupione w tym celu. Nie należy uwzględniać kosztów dojazdu, czynszu, wyżywienia i innych kosztów utrzymania poniesionych w związku z nauką.

W pytaniu 40 w odpowiedzi 3 zapis „*ja nie płaciłem(am) (płacił ktoś inny)*” odnosi się nie tylko do osób fizycznych, ale również do pracodawców, urzędów pracy, budżetu państwa itp.

Odpowiedź 4 należy zaznaczyć, jeśli ankietowana osoba twierdzi, że nie poniosła żadnych kosztów związanych z nauką, dlatego uważa że była ona bezpłatna. W tym przypadku, należy przyjąć subiektywny punkt widzenia respondenta, mimo że z prowadzeniem działalności edukacyjnej na ogół związane są koszty, które ktoś musiał ponieść.

W pytaniu 41 należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi 1-4 i zaznaczyć wszystkie osoby i instytucje, które pokrywały koszty kształcenia respondenta w ramach działania edukacyjnego określonego w pytaniach 26, 27

Odpowiedź 0 - „*żadna z powyższych osób/instytucji, ale ktoś inny nie wymieniony powyżej*” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1-4. Należy określić i zapisać jaką osobę lub instytucję pokrywającą koszty działania edukacyjnego, respondent miał na myśli.

Odpowiedź 9 nie jest odczytywana, jest wybierana przez ankietera tylko w przypadku, jeżeli żadna inna odpowiedź nie zostanie zaznaczona.

Jeżeli nauka była finansowana z budżetu państwa lub UE w pytaniu 41 należy zaznaczyć odpowiedź 3 – „*Urząd Wojewódzki, Starostwo lub inne instytucje publiczne lub prywatne*”.

Pytanie 42 jest pytaniem, w którym respondent powinien ocenić aktualny stopień wykorzystania wiedzy czy umiejętności, które nabył w trakcie nauki. Z perspektywy czasu respondent może ocenić, czy nauka jest mu potrzebna, czy przydaje mu się w pracy lub w życiu społecznym i prywatnym.

Pytanie 43. Odpowiadając na to pytanie respondent określa, czy zdobyte wiedza lub umiejętności podczas, nauki o której mowa w pytaniach 26, 27 pomogły mu w jakikolwiek sposób. W pytaniu można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź o symbolu 1-6, lub jedną z odpowiedzi o symbolu 7, 0 lub 9.

Należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi 1 – 6, a następnie 7 i 0.

Odpowiedź 0 - „*pomogły w inny nie wymieniony powyżej sposób*” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnego z odpowiedzi 1-6 lub odpowiedzi 7. Należy ustalić i zapisać rodzaj korzyści z kształcenia, respondent miał na myśli.

Odpowiedź 9 – „*nie wiem/brak odpowiedzi*” powinna być zaznaczona wyłącznie w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1 – 6 lub 7 lub 0.

Pytanie 44. Należy określić najważniejszą korzyść z podjęcia omawianego działania edukacyjnego spośród wymienionych w pyt. 43, w przypadku zaznaczenia więcej niż jednej pozycji o symbolu od 1 do 6.

§ 21

Dział 8. Edukacja pozaformalna

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, edukację pozaformalną można określić jako kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, albo kwalifikacji w zawodzie, potwierdzonych certyfikatem klasyfikacji zawodowej lub dyplomem zawodowym. W ramach tej formy uczenia się, należy również uwzględnić takie działania edukacyjne jak „kurs umiejętności zawodowych”, „kurs kompetencji ogólnych” czy „turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników”, które nie spełniają wymogów dotyczących minimalnego czasu trwania nauki założonego dla programów edukacji formalnej.

Edukacja pozaformalna obejmuje wszelkie **zorganizowane/zinstytucjonalizowane działania edukacyjne, które nie odpowiadają definicji edukacji formalnej**. Działania takie prowadzone są zazwyczaj w formie kursów, szkoleń, instruktaży (w miejscu pracy lub poza nim), seminariów, lub wykładów, na które respondent zgłosił się i w których uczestniczył. Do tego typu edukacji zaliczyć można również lekcje prywatne (np. języków obcych) a także kształcenie na „odległość”, które odbywa się za pośrednictwem korespondencji pocztowej lub mediów elektronicznych (np.: komputer, video, DVD). Edukacja pozaformalna prowadzi zazwyczaj do rozwoju, poszerzenia i zdobywania umiejętności w różnych dziedzinach życia, zawodowego, społecznego jak również kulturalnego. W odróżnieniu od uczenia się nieformalnego **edukacja pozaformalna powinna odbywać się przy udziale wykładowcy, instruktora, nauczyciela lub szkoleniowca**. Zajęcia mogą mieć charakter kursów lub szkoleń doskonalących kwalifikacje zawodowe, mogą prowadzić do uzyskania umiejętności potrzebnych w życiu społecznym (np. kurs samoobrony) lub dla osobistych korzyści, własnego rozwoju intelektualnego lub hobby (np. kurs gotowania, wykłady z historii sztuki, kurs modelarstwa). Uczestnictwo w takim działaniu edukacyjnym, może kończyć się uzyskaniem świadectwa/certyfikatu lub nie.

Pytanie 45 ma na celu ustalenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy respondent uczestniczył w edukacji pozaformalnej. Odpowiadając na nie respondent powinien przypomnieć sobie wszystkie działania edukacyjne **inne niż nauka w szkole, na studiach lub uczestnictwo w Kwalifikacyjnych Kursach Zawodowych**, w których uczestniczył w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Chodzi o działania podjęte w celu zdobywania lub rozwijania wiedzy i umiejętności w zakresie dotyczącym wszelkich dziedzin życia zawodowego, społecznego i osobistego (w tym hobby), odbywające się zarówno podczas godzin pracy jak i w czasie wolnym. Pytanie jest bardzo ważne, ponieważ jest pytaniem filtrującym dla całego modułu dotyczącego edukacji pozaformalnej, kluczowego dla badania *Uczenie się osób dorosłych*. Dlatego też poprzedzone zostało wstępem mającym przybliżyć respondentom specyfikę tej formy edukacji. Jeżeli respondent uczestniczył w ciągu ostatnich 12 miesięcy min. w jednym z wymienionych w pytaniu rodzajów działań edukacyjnych (odp. 1 - 4), to na tym etapie wywiadu powinien sobie o tych wszystkich działaniach przypomnieć, oraz dodatkowo

odświeżyć w swojej pamięci główne informacje na ich temat. W celu ułatwienia zidentyfikowania działań edukacyjnych z zakresu edukacji pozaformalnej, przygotowany został materiał pomocniczy w formie załącznika do formularza UD-I i do materiałów dodatkowych dla ankietowanych (załącznik nr 7). Dodatkowy załącznik można wręczyć respondentowi podczas zadawania pytania.

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi. Jeżeli żadna z odpowiedzi 1 – 4 nie zostanie zaznaczona należy odczytać odpowiedź 5.

W badaniu Uczucie się osób dorosłych zdefiniowano cztery ogólne, najbardziej typowe formy edukacji pozaformalnej. Ten podział ma jedynie pomóc respondentom w przypomnieniu sobie o uczestnictwie we wszystkich działaniach z zakresu edukacji pozaformalnej, a nie szczegółowemu ich klasyfikowaniu.

Kursy

Kurs określa się jako „planowaną serię pojedynczych zajęć szkoleniowych w określonym zakresie tematycznym oferowaną przez świadczeniodawcę”. Kursy dotyczą zazwyczaj określonego tematu i są prowadzone przez jedną lub więcej osób specjalizujących się w danej dziedzinie.

Kursy mogą być prowadzone w trybie stacjonarnym i z wykorzystaniem technik nauczania na odległość. Kursy z wykorzystaniem technik nauczania na odległość, podobnie jak w przypadku kursów prowadzonych w trybie stacjonarnym, mogą posiadać takie elementy jak program nauczania, zapisy, nauczanie, a nawet testy, ale odbywają się metodą korespondencyjną lub za pośrednictwem mediów elektronicznych, łączących instruktorów/nauczycieli/prowadzących lub uczących się, którzy nie przebywają razem w jednej sali lekcyjnej. Ten rodzaj kursów polega na interakcji pomiędzy instruktorem a uczącym się, jednak nie odbywa się ona jednocześnie, ale z opóźnieniem.

Warsztaty i seminaria

Warsztaty to rodzaj szkolenia łączący nabywanie umiejętności praktycznych z teorią. Ma formę ćwiczeń, podczas których uczestnicy warsztatów aktywnie biorą udział w danym spotkaniu. Podstawą tego rodzaju uczenia się, jest wymiana doświadczeń oraz konfrontowanie ich z kompetencjami trenera. Warsztaty mają nauczyć konkretnej umiejętności w ściśle określonym czasie. Nauka odbywa się według określonego wcześniej scenariusza, z uwzględnieniem zadań i celów do osiągnięcia.

Seminarium jest to metoda nauczania polegająca na nauczaniu z czynnym udziałem uczestników, którzy samodzielnie opracowują część zagadnień poruszanych na seminarium i następnie przedstawiają swoje opracowania w postaci prezentacji, referatu, czy też w jeszcze inny sposób, jak również biorą aktywny udział w dyskusji nad danym zagadnieniem wykazując się posiadaną wiedzą.

Indywidualne, praktyczne szkolenie w miejscu (na stanowisku) pracy zorganizowane przez pracodawcę z udziałem instruktora w zaplanowanym czasie – w dalszych częściach działu 8 będzie określone indywidualnym praktycznym szkoleniem w miejscu pracy.

Ten rodzaj szkolenia charakteryzują zaplanowane okresy szkolenia, instruktazu lub zajęć praktycznych, z wykorzystaniem typowych narzędzi pracy, bezpośrednio w miejscu pracy lub w sytuacji związanej z pracą z udziałem prowadzącego. Zazwyczaj są one organizowane przez pracodawcę w celu wspierania adaptacji (nowych) pracowników, łącznie z pracownikami przeniesionymi, ponownie zatrudnionymi oraz sezonowymi/tymczasowymi, do nowych lub obecnych miejsc pracy. Mogą one uwzględniać szkolenie ogólne na temat firmy (organizacji, procedur działania, itp.) oraz szczegółowe instrukcje związane z pracą (bezpieczeństwo i zagrożenia zdrowotne, praktyki związane z pracą).

Wyróżnia się cztery główne warunki, jakie powinny zostać spełnione, aby dane działanie edukacyjne mogło zostać sklasyfikowane jako indywidualne praktyczne szkolenie w miejscu pracy:

1. Odbywa się w miejscu pracy
2. Odbywa się w zaplanowanym czasie
3. Odbywa się w obecności prowadzącego lub instruktora
4. Jest organizowane (lub inicjowane) przez pracodawcę
5. Są to zajęcia indywidualne i praktyczne.

W przypadku braku pewności czy respondent miał do czynienia z indywidualnym, praktycznym szkoleniem w miejscu pracy, czy kursem należy położyć nacisk na kursy. Istotnym aspektem jest to, że szkolenie jest indywidualne, w odróżnieniu od szkolenia w średnich lub dużych grupach, oraz że ma ono zazwyczaj charakter praktyczny w porównaniu do bardziej teoretycznego szkolenia (kursy).

Prywatne lekcje

Nie powinny być uwzględniane, jeżeli prowadził je kolega, przyjaciel lub członek rodziny z wyjątkiem, kiedy respondent uczestniczył w prywatnych lekcjach prowadzonych przez przyjaciela / kolegę, ale za te lekcje płacił.

Odpowiedzi 1- 4 należy odczytać po kolei i zaznaczyć te, na które respondent odpowie twierdząco („tak”), jeżeli żadna z odpowiedzi 1- 4 nie została zaznaczona należy przejść do działu 9.

Uwaga: Odpowiedzi dotyczące rodzaju szkolenia powinny być zgodne w pytaniach 45 i 47. W pytaniu 47 nie może wystąpić rodzaj szkolenia, dokształcenia, który nie został wymieniony w pytaniu 45.

Pytanie 46 dotyczy liczby pozaformalnych działań edukacyjnych, w których respondent uczestniczył w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Pojedyncze działanie edukacyjne charakteryzuje połączenie jego rodzaju i jednej dziedziny, tzn., jeżeli ktoś uczy się języka angielskiego na kursie w pracy oraz bierze prywatne lekcje tego języka, to uczestniczy w 2 pozaformalnych działaniach edukacyjnych.

Jeżeli kurs składa się z dwóch lub więcej modułów (bloków) i na każdy należało się zgłosić oddzielnie, to należy je traktować jako dwa (lub więcej) odrębne działania edukacyjne, a jeżeli respondent musiał się zarejestrować tylko raz, aby uczestniczyć we wszystkich

modułach, to bez względu na przerwy między kolejnymi blokami szkolenia należy to przedsięwzięcie traktować jako jedno.

Liczba podana w tym pytaniu, jeżeli jest mniejsza, równa 5 powinna być zgodna z liczbą wymienionych działań edukacyjnych w pytaniu 47.

Pytanie 47. W informacji, dotyczącej rodzaju działania edukacyjnego bardzo ważne jest, aby respondent określił jego nazwę i rodzaj, czy działanie było (**rubryka R – rodzaj**):

- 1 – kursem,
- 2 – warsztatem lub seminarium,
- 3 – indywidualnym, praktycznym szkoleniu w miejscu pracy,
- 4 – prywatnymi lekcjami.

Uwaga: Odpowiedzi dotyczące ww. rodzajów działań w ramach edukacji pozaformalnej powinny być zgodne w pytaniach 45 i 47. W pytaniu 47 nie może wystąpić rodzaj działania edukacyjnego, który nie został wymieniony w pytaniu 45.

Indywidualne praktyczne szkolenie w miejscu pracy jest ze swojej natury formą edukacji przeznaczoną dla osób pracujących (pyt 11 odp.10 lub pyt 14 odp.1).

W **rubryce Z** należy określić sytuację zawodową w momencie rozpoczęcia działania edukacyjnego.

Jeśli w rubryce R występuje symbol 3, czyli osoba uczestniczy(ła) w indywidualnym praktycznym, szkoleniu w miejscu pracy, proszę wybrać symbol 1, gdyż ten rodzaj działań edukacyjnych jest ze swej natury związany z pracą.

W kolejnej rubryce (**rubryka M – motywacja**) należy określić, czy wymienione działanie edukacyjne było głównie związane z pracą (P), czy udział w nim wynikał z własnych potrzeb, zainteresowań respondenta (H).

Jeżeli działanie edukacyjne dotyczy indywidualnego praktycznego szkolenia w miejscu pracy zorganizowanego przez pracodawcę z udziałem instruktora (**R-rodzaj 3**) to należy zaznaczyć [PAPI]/[CAPI lub CATI] automatycznie wybrany zostanie symbol P (działanie głównie związane z pracą).

W rubryce **C – czas** należy określić kiedy odbywało się działanie edukacyjne, podczas czy poza płatnymi godzinami pracy.

Jeżeli działanie edukacyjne ma miejsce w czasie płatnych godzin pracy, oznacza to, że godziny pracy przeznaczane są na uczestnictwo w działaniu edukacyjnym. Dotyczy to także sytuacji, gdy liczba godzin pracy zamieniana jest na godziny przeznaczone na edukację nawet wtedy, gdy działanie edukacyjne ma miejsce poza normalnym czasem pracy respondenta.

Jeżeli 50% czasu przeznaczonego na uczenie się odbywa się w czasie płatnych godzin pracy, a 50% poza nimi, należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 2 „*głównie podczas płatnych godzin pracy*”.

Odpowiedzi o symbolach od 1 do 4 dotyczą sytuacji, kiedy respondent miał pracę. Jeżeli respondent nie miał pracy w czasie, gdy uczestniczył w analizowanym działaniu edukacyjnym, wówczas należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 5.

Uwaga: [PAPI] Odpowiedź 5 nie powinna być odczytywana respondentom, dla których w rubryce Z zaznaczono odpowiedź nr 1 („nie pracowałem(am) wtedy”). [CAPI lub CATI] automatycznie zablokowany zostanie symbol 5 („nie pracowałem(am) wtedy”).

W przypadku, gdy czas trwania szkolenia w ciągu ostatnich 12 miesięcy mieścił się w całości w czasie normalnych płatnych godzin pracy należy podać odpowiedź, że edukacja odbywała się „tylko w czasie płatnych godzin pracy” (symbol 1). Odpowiedź tę należy również zaznaczyć, jeżeli działanie edukacyjne odbywało się poza godzinami pracy, ale czas ten został zwrócony pracownikowi w postaci wolnych godzin lub został opłacony. Jeżeli większość czasu trwania szkolenia mieściła się w regularnym czasie pracy lub została zwrócona pracownikowi w postaci wolnych godzin albo opłacona, to prawidłowa jest odpowiedź „głównie w czasie płatnych godzin pracy” (symbol 2). Osoby pracujące na rachunek własny należy traktować podobnie jak zatrudnione, natomiast osoby pomagające w prowadzeniu rodzinnej działalności (bez umownego wynagrodzenia), które uczestniczyły w edukacji, powinny mieć zaznaczone „tylko poza płatnymi godzinami pracy” (symbol 4).

Jeżeli respondent przez część trwania analizowanego działania edukacyjnego miał pracę, a przez drugą pozostawał bez pracy, to należy wziąć pod uwagę dłuższy okres (w ciągu badanych 12 miesięcy). Jeżeli osoba szkoląca się bierze urlop np. wypoczynkowy (płatny), aby uczestniczyć w zajęciach, testach, to czas ten należy wliczać do płatnych godzin pracy (bo normalnie by pracowała).

W rubryce **P – płatność** należy zaznaczyć czy za działanie edukacyjne całkowicie lub częściowo płacił pracodawca (P) lub (H) w innym przypadku.

Uwaga: Jeżeli działanie edukacyjne dotyczy indywidualnego, praktycznego szkolenia w miejscu pracy zorganizowanego przez pracodawcę z udziałem instruktora (R-rodzaj 3), to należy zaznaczyć [PAPI]/ [CAPI lub CATI] automatycznie wybrany zostanie symbol P („działanie opłacone częściowo lub całkowicie przez pracodawcę”).

Uwaga: Jeżeli zaznaczono symbol P (było to działanie opłacone częściowo lub całkowicie przez pracodawcę), to nie można [PAPI] zaznaczyć/[CAPI lub CATI] zostanie zablokowana możliwość zaznaczenia w pyt. 58 odpowiedzi 1 „(płaciłem/am całkowicie samodzielnie”).

Jeżeli respondent jest osobą „samozatrudnioną”, ale wykonuje pracę na rzecz jednego podmiotu (sytuacja wymuszona) i podmiot ten opłacił szkolenie, to należy zaznaczyć odpowiedź P (działanie opłacone częściowo lub całkowicie przez pracodawcę).

Losowe wybieranie działań edukacyjnych:

Jeśli respondent uczestniczył w 1-2 działaniach, to wszystkie opisywane są w dalszej części ankiety.

[PAPI] Jeśli trzech lub więcej, to ankieter powinien prosić respondenta o podanie 2 cyfr od 1 do cyfry stanowiącej wymienioną przez respondenta ilość wszystkich działań (maksymalnie 5, bo taką liczbę działań edukacyjnych należy opisać w pytaniu 47). Dwa działania o numerach podanych przez respondenta (spośród wszystkich wymienionych w pytaniu 47) będą szczegółowo opisywane w dalszej części ankiety. Losowe wybieranie

działań ma na celu zbadanie różnych rodzajów działań edukacyjnych, a nie tylko tych które np. trwają najdłużej lub są najbardziej aktualne. Należy w rubryce L wpisać cyfry 1,2 przy wybranych działaniach. Podobna zasada obowiązuje w przypadku jeżeli respondent uczestniczył w sześciu lub więcej działaniach edukacyjnych. Wtedy należy dokonać losowego wyboru pięciu z nich i opisać w tabeli do pyt. 47.

[CAPI lub CATI] Jeśli wymieniono powyżej dwóch działań, 2 działania wybierane są losowo przez aplikację.

Uwaga: Pytania 48 – 65 dotyczą wybranych losowo działań edukacyjnych.

[PAPI] Podczas wywiadu, zadając pytania 48 - 62 ankieter podstawia nazwę losowo wybranego w pytaniu 47 działania. Przykład: Respondent wymienił w pytaniu 47 kurs języka angielskiego, który został następnie zasymbolizowany 1 w kolumnie L. Np. w pytaniu 61, ankieter pyta, "Kto prowadził kurs języka angielskiego, w którym Pan uczestniczył?" .

Jeżeli nazwa podana w pytaniu 47 jest wystarczająca do zaznaczenia odpowiedzi w pytaniu 47 kolumna R i 48 ankieter może zrobić to, bez zadawania tych pytań respondentowi.

Pytanie 48. Celem tego pytania jest zdobycie informacji o dziedzinach edukacji dla wybranych losowo działań edukacyjnych w pytaniu 47. Ankieter powinien zaznaczyć w każdej kolumnie dla losowo wybranych działań jeden z symboli.

Dokładny opis dziedzin kształcenia znajduje się w [PAPI]załączniku nr 7/[CAPI lub CATI] instrukcji na ekranie.

Pytanie 49. jest pytaniem, w którym respondent powinien wybrać ogólny zakres umiejętności, które uzyskał dotychczas w wyniku uczestnictwa w omawianym działaniu edukacyjnym. Należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi od 1 do 15 i zaznaczyć tylko jedną z nich.

W przypadku zaznaczenia odpowiedzi 15 - „inne nie wymienione powyżej umiejętności”, należy określić i zapisać jakiego rodzaju umiejętności, respondent miał na myśli.

Odpowiedź 99 – „nie wiem/brak odpowiedzi” powinna być zaznaczona wyłącznie w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1 – 15.

Pytanie 50. Pytamy respondenta o to, jaka była forma organizacyjna zajęć odbywanych w trakcie omawianego działania edukacyjnego.

W przypadku metod uczenia się na odległość z wykorzystaniem Internetu (online), prowadzonej przez różne podmioty prowadzące edukację pozaformalną, jego uczestnicy komunikują się/łączą się z nauczycielem/wykładowcą przez Internetowe media elektroniczne. Jest to forma uczenia się, w której przekazywanie treści oraz sprawdzanie wyników nauczania odbywa się bez stałego i bezpośredniego kontaktu prowadzącego/trenera z uczniem. Tak, jak w przypadku tradycyjnej formy zajęć, obowiązują zapisy, wymagana jest rejestracja, odbywają się egzaminy, testy. Fakt, że podczas tego szkolenia odbywają się czasami bezpośrednie spotkania prowadzących/trenerów z jego uczestnikami, nie zmienia klasyfikacji tej metody, pod warunkiem jednak, że zajęcia odbywają się głównie w formie online.

Wykorzystywane powinny być różne elementy multimedialne takie jak prezentacje audio i video, treści interaktywne, grafika. Formę zajęć na odległość prowadzoną korespondencyjnie np. za pomocą poczty, czy poprzez media elektroniczne bez wykorzystania łączy Internetowych, należy uważać za formę tradycyjną (na miejscu).

Pojęcie "głównie" oznacza, że 50% i więcej godzin zajęć i ćwiczeń odbywało się w formie online, a ponad 50% godzin w przypadku zajęć tradycyjnych (na miejscu).

Pytanie 51. Udostępniane przez Internet materiały szkoleniowe, np. materiały audiowizualne, oprogramowanie służące uczeniu się na odległość, książki i podręczniki w formie elektronicznej powinny być autoryzowane przez organizatora, nauczycieli lub wykładowców.

Pytanie 52, 53. Dotyczy jedynie kontaktów związanych merytorycznie z tematem będącym przedmiotem zajęć lub ćwiczeń. Kontakty towarzyskie, czy też związane głównie ze sprawami organizacyjnymi, nie powinny być brane pod uwagę.

Pytanie 54. W pytaniu należy wskazać kto był inicjatorem podjęcia omawianego działania edukacyjnego. Pytanie należy zadać respondentom, którzy motywują jego podjęcie pracą (dla których w pyt. 47, rubr. M zaznaczono symbol M).

Pytanie 55. Celem tego pytania jest poznanie powodów podejmowania edukacji pozaformalnej.

Należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi (1 – 12, a następnie 0). Można w nim zaznaczyć kilka odpowiedzi z zakresu 1-12.

Odpowiedzi 1-6 nie powinny być [PAPI] odczytane respondentom/[CAPI lub CATI] zostaną zablokowane w przypadku respondentów, dla których w tabeli w pyt. 47 w rubr. M zaznaczono działanie (1 lub 2) jako motywowane głównie własnymi potrzebami, zainteresowaniami – symbol H.

Odpowiedź 0 „*inny powód, żaden z powyżej wymienionych*” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnego z powodów 10-12. Należy określić i zapisać jaki powód respondent miał na myśli.

Odpowiedź 99 „*nie wiem/brak odpowiedzi*” powinna być zaznaczona wyłącznie w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 10 – 18 oraz 0.

Pytanie 56. Należy określić najważniejszy z powodów podejmowania edukacji pozaformalnej wymienionych w pyt. 55, w przypadku zaznaczenia więcej niż jednej pozycji o symbolu od 1 do 12.

Pytanie 57. Pytamy respondenta o czas nauki poświęcony na zajęcia w ramach omawianego działania edukacyjnego, konkretnie [PAPI] o liczbę tygodni poświęconych w ciągu ostatnich 12 miesięcy na naukę i średnią liczbę godzin nauki w tygodniu,/[CAPI lub CATI] o liczbę miesięcy, średnią liczbę tygodni w miesiącu, średnią liczbę dni w tygodniu, przeciętny dzienny czas nauki i w jakich jednostkach jest on wyrażony (godziny zegarowe, lekcyjne, inne – jakie). Należy uwzględnić godziny faktycznie przeznaczone przez respondenta na szkolenie się, a nie te, które zostały określone programem nauczania (zwłaszcza, że program nauki często jest przewidziany na okres dłuższy niż 12 miesięcy). Nie należy uwzględniać

czasu choroby respondenta, jeśli w tym czasie się nie uczył/nie uczęszczał na zajęcia oraz czasu przeznaczonego na wykonywanie obowiązków zawodowych. Jeżeli omawiane działanie edukacyjne trwało dłużej niż rok, to uwzględniamy tylko okres ostatnich 12 miesięcy. Do czasu poświęconego na szkolenie się nie należy wliczać czasu poświęconego na dojazdy oraz na odrabianie prac domowych.

Liczy się czas poświęcony przez respondenta na zajęcia, a więc udział w nich. Przy liczeniu liczby godzin bierzemy pod uwagę godziny zegarowe, a nie lekcyjne. Jeżeli respondent poda liczbę lekcji, należy go zapytać o czas trwania lekcji w minutach. Ankieter [PAPI] powinien przeliczyć ten czas na godziny zegarowe: mnożąc liczbę lekcji przez czas trwania lekcji w minutach i dzieląc przez 60 minut/[CAPI lub CATI] przeliczenie godzin lekcyjnych lub innych jednostek organizacji czasu szkoleń na godziny zegarowe dokonywane jest automatycznie, a formuła używana do tych przeliczeń zależy od wyboru opcji dotyczącej jednostki określającej organizację czasu szkoleń, która jest dostępna w aplikacji mobilnej.

Pytanie 58, 59. Celem tych pytań jest ustalenie sytuacji związanej z finansowaniem i pokryciem bezpośrednich kosztów losowo wybranego w pyt. 47 działania edukacyjnego 1, 2. Koszty te uwzględniają wydatki poniesione na opłacenie czesnego, opłat rejestracyjnych, opłat egzaminacyjnych, książek i innych materiałów drukowanych i innych pomocy naukowych oraz pozostałe wydatki bezpośrednio związane z tą nauką, w tym również poniesione przed okresem badanych 12 miesięcy. Inne pomoce naukowe, to np. komputer, programy komputerowe, dyski komputerowe, deska kreślarska, glina itp., jeżeli były niezbędne do nauki i zostały zakupione w tym celu. Nie należy uwzględniać kosztów dojazdu, czynszu, wyżywienia i innych kosztów utrzymania poniesionych w związku z opisywanym działaniem edukacyjnym.

W pytaniu 58 w odpowiedzi 3 zapis „*ja nie płaciłem(am) (płacił ktoś inny)*” odnosi się nie tylko do osób fizycznych, ale również do pracodawców, urzędów pracy, budżetu państwa itp. Odpowiedź 4 należy zaznaczyć, jeśli ankietowana osoba twierdzi, że nie poniosła żadnych kosztów związanych z działaniem edukacyjnym, dlatego uważa że było ono bezpłatne. W tym przypadku, należy przyjąć subiektywny punkt widzenia respondenta, mimo że z prowadzeniem działalności edukacyjnej są na ogół związane koszty, które ktoś musiał ponieść.

W pytaniu 59 należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi 1-4 i zaznaczyć wszystkie osoby i instytucje, które pokrywały koszty edukacji respondenta losowo wybranego w pyt. 47 działania edukacyjnego 1, 2.

Jeśli w pytaniu 47 w rubryce P zaznaczono symbol P (działanie 1 lub 2 było opłacone częściowo lub całkowicie przez pracodawcę), w pytaniu 58 [PAPI] nie należy zaznaczać odpowiedzi/[CAPI lub CATI] będzie zablokowana odpowiedź 1 („płaciłem(am) całkowicie samodzielnie”), natomiast w pytaniu 59 [PAPI] należy wybrać/[CAPI lub CATI] automatycznie będzie wypełniona odpowiedź 1 („pracodawca lub przyszły pracodawca”).

Odpowiedź 0 „*żadna z powyższych osób/instytucji, ale ktoś inny nie wymieniony powyżej*” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał

żadnej z odpowiedzi 1-4. Należy określić i zapisać jaką osobę lub instytucję pokrywającą koszty działania edukacyjnego, respondent miał na myśli.

Odpowiedź 9 nie jest odczytywana, jest wybierana przez ankietera tylko w przypadku, jeżeli żadna inna odpowiedź nie zostanie zaznaczona.

Jeżeli szkolenie było finansowane z budżetu państwa lub UE w pytaniu 59 należy zaznaczyć odpowiedź 3 – „*Urząd Wojewódzki, Starostwo lub inne instytucje publiczne lub prywatne*”

Jeżeli respondent twierdzi, że za jego szkolenie płacił np. Urząd pracy oraz Unia Europejska, należy zaznaczyć odpowiedź 2.

Jeżeli respondent jest osobą „samozatrudnioną”, ale wykonuje pracę na rzecz jednego podmiotu (sytuacja wymuszona) i ten podmiot opłacił szkolenie, to w pytaniu 58 należy zaznaczyć odpowiedź 1 („*pracodawca lub przyszły pracodawca*”).

Pytanie 60. W tym pytaniu respondent powinien określić sumę wydatków bezpośrednio związanych ze szkoleniem, takie jak opłaty za uczestnictwo, opłaty rejestracyjne, opłaty za egzaminy, wydatki na książki, materiały i inne pomoce naukowe poniesionych osobiście przez niego lub przez kogoś z członków jego rodziny na losowo wybrane w pyt. 47 działanie edukacyjne 1, 2. Należy uwzględnić wszystkie dotychczasowe koszty, w tym również poniesione przed okresem badanych 12 miesięcy. Nie należy uwzględniać wydatków związanych z wyżywieniem, czynszem, mediami i kosztami dojazdu.

[PAPI] Jeżeli respondent sam nie płacił za działania edukacyjne 1 i 2 ani żaden z członków jego gospodarstwa domowego, krewny lub znajomy, należy przejść do pytania 61. Jeżeli ankietowany nie płacił za jedno z tych działań, należy zaznaczyć symbol 00000.

Pytanie 61. Celem jest określenie, kto prowadził kurs/szkolenie/lekcje prywatne.

Mianem instytucji świadczącej usługi edukacyjne określa się również przedsiębiorstwa/władze miejskie/rządowe i osoby prywatne, które zapewniają nauczycieli, wykładowców lub instruktorów do przeprowadzenia działań edukacyjnych. Miejsce w którym odbywa się kształcenie lub szkolenie ani podmiot, który opłacił koszty zorganizowania tych działań nie powinny być brane pod uwagę.

Do kategorii „*inny publiczny i prywatny podmiot oraz instytucja dla której działalność edukacyjna i szkoleniowa nie jest głównym przedmiotem działalności*” można zaliczyć podmiot komercyjny, dla którego szkolenie nie jest główną działalnością (np. dostawca sprzętu), organizacje pracodawców, izbę handlową, związki zawodowe, fundacje, stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne typu non profit np. partie polityczne, PCK, PTTK, instytucje niekomercyjne, dla których szkolenie nie jest główną działalnością (np. biblioteki, muzea itp.).

Pytanie 62. Celem tego pytania jest ustalenie czy respondent uzyskał, czy też uzyska pisemne potwierdzenie zdobytych kwalifikacji po ukończeniu szkolenia/kursu w formie np. dyplomu, świadectwa, certyfikatu czy zaświadczenia i czy było ono wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa.

Pytanie 63. jest pytaniem, w którym respondent powinien ocenić aktualny stopień wykorzystania wiedzy czy umiejętności, które nabył w trakcie uczestnictwa w opisywanym działaniu edukacyjnym. Respondent może ocenić, czy nauka jest mu potrzebna, czy przydaje mu się w pracy lub w życiu społecznym i prywatnym.

Pytanie 64. Odpowiadając na to pytanie respondent określa, czy zdobyte wiedza lub umiejętności podczas działania edukacyjnego losowo wybranego w pyt. 47 (L:1,2) pomogły mu w jakikolwiek sposób. W pytaniu można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź o symbolu 1-6, lub jedną z odpowiedzi o symbolu 7, 0 lub 9.

Należy odczytywać respondentowi kolejne odpowiedzi 1 – 6, a następnie 7 i 0.

Odpowiedź 0 „pomogły w inny nie wymieniony powyżej sposób” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1-6 lub odpowiedzi 7. Należy ustalić i zapisać rodzaj korzyści z uczenia się, jaką respondent miał na myśli.

Odpowiedź 9 – „nie wiem/brak odpowiedzi” powinna być zaznaczona wyłącznie w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1 – 6 lub 7 lub 0.

Pytanie 65. Należy określić najważniejszą korzyść z podjęcia omawianego działania edukacyjnego spośród wymienionych w pyt. 64, w przypadku zaznaczenia więcej niż jednej pozycji o symbolu od 1 do 6.

§ 22

Dział 9. Trudności w uczestnictwie w edukacji formalnej lub pozaformalnej

Pytanie 66a i 66b. Ankieter powinien ustalić (w oparciu o odpowiedzi na pytania 24 i 45), czy respondent uczestniczył w edukacji formalnej lub pozaformalnej i czy chciałby ewentualnie skorzystać (bądź skorzystać w większym wymiarze) z tego rodzaju edukacji. Celem pytania jest zaklasyfikowanie respondenta do jednej z czterech grup.

Czy respondent uczestniczył w edukacji formalnej lub pozaformalnej w ciągu ostatnich 12 miesięcy? (wyznacza ankieter w oparciu o wcześniejsze odpowiedzi jakich udzielił respondent w pyt. 24 i 45 i zadaje pyt. 66a lub 66b).		
TAK (w pyt. 24 zaznaczono symbol 1 lub w pyt 45 występuje jeden z symboli od 1 do 4) do pyt. 66a →	NIE (w pyt. 24 zaznaczono symbol 2 lub w pyt 45 symbol 5) do pyt 66b →	
	TAK	NIE
66a. Z odpowiedzi na poprzednie pytania wynika, że uczęszcza bądź uczęszczał(a) Pan/Pani w ciągu ostatnich 12 miesięcy do szkoły/na studia lub bierze bądź brał(a) udział w kursach, szkoleniach i innych tego typu zajęciach. Czy w tym okresie chciał(a) Pan/Pani uczestniczyć w tego rodzaju działaniach w jeszcze większym zakresie?	2 → 68a	1 → 67a
66b. Z odpowiedzi na poprzednie pytania wynika, że nie uczęszcza bądź nie uczęszczał(a) Pan/Pani w ciągu ostatnich 12 miesięcy do szkoły/na studia lub nie bierze bądź nie brał(a) udziału w kursach, szkoleniach i innych tego typu zajęciach. Czy w tym okresie chciał(a) Pan/Pani zdobywać lub rozwijać swoją wiedzę i umiejętności w ten sposób?	4 → 68b	3 → 67b

Osoby, które **uczestniczyły w edukacji formalnej** (w pytaniu 24 zakreślony został symbol 1) **lub pozaformalnej** (w pytaniu 45 zakreślony został przynajmniej jeden z symboli 1-4), odpowiadają na pyt. 66a. Jeśli wybiorą odpowiedź **TAK** (chciały uczyć się w większym zakresie) respondent powinien zostać zakwalifikowany do **grupy 2**. Jeśli wybiorą odpowiedź **NIE** (nie chciały uczyć się w większym zakresie) respondent powinien zostać zakwalifikowany do **grupy 1**.

Osoby, które **nie uczestniczyły w edukacji formalnej** (w pytaniu 24 zakreślony został symbol 2) i **pozaformalnej** (w pytaniu 45 zakreślony został symbol 5) odpowiadają na pyt. 66b. Jeśli wybiorą odpowiedź **TAK** (chciały się uczyć) respondent powinien zostać zakwalifikowany do **grupy 4**. Jeśli wybiorą odpowiedź **NIE** (nie chciały się uczyć) respondent powinien zostać zakwalifikowany do **grupy 3**.

Duże cyfry w wyszarzonej części tabeli oznaczają symbol grupy, do której został zakwalifikowany respondent.

Pytanie 67a. [PAPI] Pytanie to przeznaczone jest dla osób, które zostały zakwalifikowane do grupy 1, tj. dla respondentów, którzy **uczestniczyli** w edukacji formalnej lub pozaformalnej, i zadeklarowały **brak chęci szerszego udziału** w tego rodzaju edukacji. Ma za zadanie określenie, czy niechęć ta wynikała z braku potrzeby, czy były inne powody, głównie czynniki natury obiektywnej i bariery zewnętrzne, które wpłynęły na ich stosunek do dalszego uczenia się.

Pytanie 67b. [PAPI] Pytanie to przeznaczone jest dla osób, które zostały zakwalifikowane do grupy 3, tj. dla respondentów, którzy **nie uczestniczyli** w edukacji formalnej lub pozaformalnej, i zadeklarowały **brak chęci udziału** w tego rodzaju edukacji. Ma za zadanie określenie, czy niechęć ta wynikała z braku potrzeby, czy były inne powody, głównie czynniki natury obiektywnej i bariery zewnętrzne, które wpłynęły na ich stosunek do edukacji.

[PAPI] Respondenci, którzy na podstawie **odpowiedzi na pyt. 66a i 66b** zostali zaklasyfikowani do **grupy 2 i 4** (wyrażają chęć uczestniczenia w edukacji), powinni **odpowiedzieć od razu na pyt 68a (w kol. Grupa 2) lub 68b (w kol. Grupa 4)**.

[PAPI] Respondenci którzy w **odpowiedzi na pyt. 67a (grupa 1) lub 67b (grupa 3)** zadeklarowali, że ich niechęć do (szerszej) edukacji nie wynika z braku potrzeby (szerszego) uczenia się, lecz z innych obiektywnych powodów – **odp. 2**, powinni odpowiedzieć na kolejne pytanie, odpowiednio **pyt. 68a (w kol. Grupa 1) lub 68b (w kol. Grupa 3)**. W przypadku respondentów, dla których zaznaczono odpowiedzi 1 lub 9 należy przejść do kolejnego działu formularza UD-I.

Pytania 68a i 68b mają na celu zdobycie wiedzy o przeszkodach w uczestnictwie w edukacji formalnej lub pozaformalnej. Należy po kolei odczytywać wszystkie odpowiedzi 01-14, zaznaczając wszystkie trudności jakie napotkał respondent z wcześniej określonej grupy. Jeżeli żadna z odpowiedzi 01 – 14 nie zostanie zaznaczona, należy odczytać odpowiedź 0.

Odpowiedź 0 „*inny z powodów ale żaden z powyżej wymienionych*” powinna być zaznaczana jak najrzadziej i tylko w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1-14. Należy ustalić i zapisać jaki inny powód, respondent miał na myśli.

Odpowiedź 10 „*z innych powodów osobistych*” może dotyczyć takich przyczyn jak brak pewności siebie lub motywacji do rozpoczęcia nauki, przewidywany brak wytrwałości, brak zdecydowania jaki rodzaj nauki będzie użyteczny dla respondenta, brak wiedzy, brak umiejętności językowych, strach przed porażką, niska samoocena, blokada psychiczna itp.

Odpowiedź 9 „*nie wiem/brak odpowiedzi*” powinna być zaznaczona wyłącznie w sytuacji, kiedy respondent nie wybrał żadnej z odpowiedzi 1 – 14 lub 0.

[PAPI] Odpowiedzi należy zaznaczyć wyłącznie dla jednej grupy, do której zakwalifikował się respondent odpowiadając na pytanie 66a lub 66b oraz 67a lub 67b.

Pytanie 69. Pytanie ma na celu określenie, która z przeszkód była najważniejsza dla respondenta, w przypadku zaznaczenia więcej niż jednej pozycji o symbolu od 1 do 14.

[PAPI] Informacja powinna być podana tylko dla jednej grupy zgodnie z grupą ustaloną w pytaniu 63.

§ 22

Dział 10. Uczenie się nieformalne

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, uczenie się nieformalne to nabywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poprzez różnego rodzaju **aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną**. Obejmuje działania podejmowane w celu samodzielnego nauczenia się czegoś i proces uczenia się, który towarzyszy innej aktywności (pracy, uczestnictwu w różnych wydarzeniach lub aktywności o charakterze rekreacyjnym). W odróżnieniu od edukacji formalnej i pozaformalnej uczenie się nieformalne **powinno odbywać się bez udziału nauczyciela lub instruktora**. Ma miejsce poza zorganizowanymi formami kształcenia i szkolenia (nie należy uwzględniać kursów, warsztatów, seminariów, lekcji prywatnych itp.). Należy uwzględniać lekcje udzielane przez członków rodziny, gospodarstwa domowego, sąsiadów, przyjaciół, którzy nie otrzymują za to wynagrodzenia w formie pieniężnej.

Należy uwzględnić jedynie **działania podjęte z intencją zdobycia lub poszerzenia wiedzy i umiejętności, natomiast uczenie się „przy okazji” nie leży w zakresie przedmiotowym badania**.

Uczenie się nieformalne **nie jest związane z działaniami edukacyjnymi podjętymi w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej** w tym samodzielną nauką i odrabianiem pracy domowej. Przykładowo osoba, która uczęszcza na kurs języka obcego (w ramach edukacji pozaformalnej) , dotatkowo uczy się tego języka, korzystając ze specjalnego programu komputerowego, powinna wymienić to działanie edukacyjne (jako uczenie się nieformalne). Nie powinno się natomiast w ogóle uwzględniać odrabiania pracy domowej, czy powtarzania poprzednich lekcji, które dotyczą kursu języka obcego.

Pytanie 70 Na pytanie to odpowiadają wszyscy respondenci. Celem jego jest uzyskanie informacji czy respondent w ciągu ostatnich 12 miesięcy korzystał z innych możliwości uczenia się, zdobywania wiedzy (w pracy lub w czasie wolnym) niż w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej.

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi TAK.

Metody uczenia się nieformalnego:

- korzystanie z pomocy członków rodziny, przyjaciół, kolegów, współpracowników,
- korzystanie książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych,
- korzystanie z urządzeń elektronicznych, takich jak komputery laptopy tablety, telefony komórkowe (online lub offline), odbiornika telewizyjnego lub radiowego,
- zaplanowane i podjęte w celu uzyskania określonych informacji, uczestnictwo w wycieczkach do muzeów, obiektów historycznych, przemysłowych lub przyrodniczych, zarówno z przewodnikiem jak i samodzielnie z wykorzystaniem np. audioprzewodników lub materiałów drukowanych przeznaczonych dla zwiedzających,
- odwiedziny w ośrodkach edukacyjnych (w tym bibliotekach).

Uczenie się w grupie i od kolegów w pracy, może przebiegać w różnych formach, takich jak okresowa obserwacja pracy innego pracownika tzw. „job shadowing”, wykonywanie zadań przy wsparciu innej osoby np. przełożonego lub współpracownika – „mentoring”, „coaching”, czasowe wykonywanie zadań na innym stanowisku pracy w celach szkoleniowych - rotacja, wizyty studyjne, obserwacyjne w innych firmach, instytucjach, udział w spotkaniach międzypespółowych i tym podobnych nieformalnych grupach pracowniczych, których celem jest wymiana wiedzy i informacji służących poprawie funkcjonowania firmy lub instytucji. W sferze życia społecznego i osobistego można uczyć się od innych, korzystając z możliwości jakie stwarza aktywność w różnego rodzaju organizacjach, stowarzyszeniach, kółkach zainteresowań itp.

Wymienione w formularzu formy uczenia się nieformalnego mogą się częściowo pokrywać, ponieważ z jednej strony odnoszą się do miejsca nauki (np. wizyta w bibliotece) a z drugiej do mediów edukacyjnych (korzystanie z książek). Zaleca się aby wybrać jedna kategorię odpowiedzi odpowiadającą jednemu działaniu edukacyjnemu. Odnosząc się do przytoczonego przykładu, można zasugerować respondentowi wybór jednej formy uczenia się np. wizyta w bibliotece.

Pytanie 71 Należy określić, czy w odczuciu respondenta któreś z wymienionych w pyt. 70 działań edukacyjnych było motywowane głównie pracą.

§ 23

Dział 11. Znajomość języków obcych

Pytanie 72. Pytamy respondentą o jego język ojczysty. Jest to pierwszy język, w którym respondent mówił w dzieciństwie. Może się zdarzyć, że więcej niż jeden język jest dla respondentą językiem ojczystym. Na to pytanie odpowiadają wszyscy respondenci.

[PAPI] Ankieter wstawia symbol na podstawie wykazu z załącznika nr 8/[CAPI lub CATI] wybiera symbol ze słownika.

W przypadku braku języka [PAPI] w załączniku nr 8/[CAPI lub CATI] w słowniku, należy wybrać symbol OTH i wpisać nazwę języka, w celu późniejszego jego precyzyjnego zakodowania.

Pytanie 73 Pytamy respondentą o liczbę znanych języków poza ojczystym (ojczystymi). Znajomość języka należy rozumieć w kontekście zdolności do porozumiewania się nim podczas rozmowy. Należy brać pod uwagę nawet bardzo niewielki stopień opanowania danego języka, tj. znajomość jedynie kilku słów i zwrotów.

W przypadku, gdy respondent nie zna innego języka poza ojczystym, należy zaznaczyć symbol 0 – „żadnym”.

W innym wypadku ankieter wstawia symbol na podstawie wykazu z załącznika nr 8/[CAPI lub CATI] wybiera symbol ze słownika.

W przypadku braku języka [PAPI] w załączniku nr 8/[CAPI lub CATI] w słowniku, należy wybrać symbol OTH i wpisać nazwę języka, w celu późniejszego jego precyzyjnego zakodowania.

Znajomość „języków martwych” (np. łaciny) oraz „języków sztucznych” (np. esperanto) również powinna być wykazana. Najważniejsze z nich zostały umieszczone [PAPI] w załączniku nr 8/[CAPI lub CATI] w słowniku.

W Polsce za język regionalny uznawany jest jedynie język kaszubski, co reguluje ustawa z dnia 6 stycznia 2005 roku o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Język kaszubski umieszczony został [PAPI] w załączniku nr 8/[CAPI lub CATI] w słowniku.

Należy również wziąć pod uwagę znajomość języka migowego, przy czym należy rozróżnić czy jest to język migowy oparty na języku polskim (istnieje możliwość wyboru stosownego kodu w zał. nr 8 lub aplikacji mobilnej), czy na jakiś innym języku (należy wybrać symbol OTH i zapisać jaki to język **Nie są przedmiotem badania inne metody komunikacji wspomagającej lub alternatywnej** np. znajomość języka Breilla (dla niewidomych).

Pytanie 74. Osoby, które odpowiadając na pyt. 73 zadeklarowały znajomość co najmniej jednego języka poza językiem(ami) ojczystym(i), powinny je wymienić (maksymalnie siedem). Jeżeli wymienione zostały trzy lub więcej języków, respondent powinien dokonać wyboru dwóch najlepiej znanych z spośród nich. W rubryce Z obok symbolu wybranego języka, należy wpisać cyfry 1 i 2 oznaczające pierwszy i drugi najlepiej znany.

Jeżeli respondent zna tylko jeden język poza językiem(ami) ojczystym(i), w rubryce Z nie zaznaczamy żadnej odpowiedzi.

W przypadku braku języka [PAPI] w załączniku nr 8/[CAPI lub CATI] w słowniku, należy wybrać symbol OTH i wpisać nazwę języka, w celu późniejszego jego precyzyjnego zakodowania.

Pytanie 75. W tym pytaniu respondent powinien określić stopień znajomości języka/najlepiej znanych języków poza językiem(ami) ojczystym(i). Opisy pozwalające określić poziom kompetencji językowych biorą pod uwagę możliwości praktycznego wykorzystania języka przez respondenta w sytuacjach życiowych lub zawodowych i stopień zdolności do porozumiewania się nim podczas rozmowy.

§ 24

Dział 12. Ogólny stan zdrowia

Pytanie 76. W tym pytaniu chodzi raczej o ogólny niż o aktualny stan zdrowia, ponieważ nie ma ono na celu oceny przejściowych problemów zdrowotnych. Należy wziąć pod uwagę różne czynniki, tj. funkcjonowanie zarówno fizyczne jak i emocjonalne, zdrowie psychiczne (obejmujące dobrostan psychiczny i zaburzenia psychiczne) oraz występowanie oznak chorobowych i większych lub mniejszych dolegliwości. Należy unikać wszelkich odniesień do wieku i nie należy prosić respondenta o porównanie swojego zdrowia z innymi osobami w tym samym wieku ani z własnym poprzednim lub przyszłym stanem zdrowia.

Pytanie 77. Odpowiadając na to pytanie, respondent powinien określić czy i w jakim stopniu problemy zdrowotne wpływają na wykonywanie zwykłych codziennych czynności. Należy przez to rozumieć życiowe aktywności jakie wykonują inni ludzie bez odniesienia do konkretnych czynności respondenta związanych z jego pracą, nauką, obowiązkami domowymi lub spędzaniem czasu wolnego. Przykłady zwykłych codziennych czynności to: chodzenie, ubieranie się, kąpiel, pisanie itp. Należy brać pod uwagę wszelkie aktualne problemy związane ze zdrowiem fizycznym, psychicznym lub problemami emocjonalnymi, w tym chorobę lub upośledzenie, oraz starość. Powinny być uwzględnione konsekwencje urazów/wypadków, wady wrodzone itp. Ograniczenia wynikające z przyczyn finansowych, kulturowych lub innych niezwiązanych ze zdrowiem nie powinny być brane pod uwagę.

Kategoria „*poważne mnie ograniczają*” oznacza, że wykonywanie zwykłych czynności związanych z życiem codziennym lub pracą, nie jest możliwe lub wiąże się z poważnymi trudnościami. Takie osoby nie są w stanie wykonywać takich czynności samodzielnie i potrzebują codziennej pomocy innych osób.

Kategoria „*ograniczają mnie w pewnym stopniu, lecz niezbyt poważnie*” oznacza, że wykonywanie zwykłych czynności wiąże się z pewnymi trudnościami. Nie jest jednak wymagana stała, codzienna pomoc ze strony innych osób.

Pytanie 78. Jeżeli odpowiadając na pyt. 77 respondent stwierdził, że problemy zdrowotne ograniczają jego aktywność (odpowiedź 1 lub 2), powinien określić czy trwają one już co najmniej 6 miesięcy lub dłużej.

§ 25

Jeśli został zrealizowany wywiad na kwestionariuszu papierowym lub metodą mieszaną proszę wpisać datę przeprowadzenia wywiadu.

[PAPI] **Pytanie 79** Należy wpisać czas trwania wywiadu.

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości prosimy o kontakt do następujących osób prowadzących badanie w Urzędzie Statystycznym w Gdańsku:

Piotr Jaworski, e-mail: P.Jaworski@stat.gov.pl

Aleksandra Sarnowska, e-mail: A.Sarnowska@stat.gov.pl

SPIS TREŚCI

	Str.
CZEŚĆ I, PRZEPISY OGÓLNE	2-5
Podstawa prawna badania, Cel badania, Forma i zakres badania	2
Organizacja badania, Termin badania, Ogólne zasady metodyczne	3
Ogólne zasady realizacji badania	4
Obowiązek zachowania tajemnicy statystycznej	5
CZEŚĆ II, SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYPEŁNIANIA UD-G	5-11
Część adresowa	7-8
Dział 1	8-10
Dział 2	10-11
Dział 3	11
CZEŚĆ III, SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYPEŁNIANIA UD-I	11-43
Dział 1 Informacje ogólne	11-12
Dział 2. Faktyczny stan cywilny	12
Dział 3. Wykształcenie	13-16
Pytanie 02	13
Pytanie 03	13-15
Pytania 04-06	15-16
Dział 4. Rodzice	16
Dział 5. Sytuacja zawodowa	16-21
Pytanie 11	16-17
Pytanie 12	17
Pytanie 13	17-18
Pytanie 14	18
Pytanie 15	18-20
Pytania 16-19	21
Dział 6. Dostęp do informacji o możliwościach uczestniczenia w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz korzystanie z poradnictwa edukacyjnego	22
Dział 7. Edukacja formalna	22-28
Pytania 24-26	24
Pytanie 27	24-25
Pytania 28-35	25
Pytanie 36	25-26
Pytanie 37	26
Pytania 38	26-27
Pytania 39	27
Pytania 40-41	27-28
Pytania 42-44	28
Dział 8. Edukacja pozaformalna	28-38
Pytanie 45	29-31
Pytanie 46	31-32
Pytanie 47	32-34
Pytania 48-49	34
Pytanie 50	34-35
Pytania 51-56	35
Pytanie 57	35-36
Pytania 58-59	36-37
Pytania 60-62	37
Pytania 63-65	38
Dział 9. Trudności w uczestnictwie w edukacji formalnej lub pozaformalnej	38-40
Dział 10. Uczucie się nieformalne	40-41
Dział 11. Znajomość języków obcych	42-43
Dział 12. Ogólny stan zdrowia	43
Osoby do kontaktu, Spis treści	44